तालीम शाखा
यस परिमार्जित पाठ्यक्रम अनुसार प्र.ज. आधारभूत तालिम संचालन गर्ने।
८/११

प्रहरी जवान आधारभूत तालीम

पाठ्यक्रम

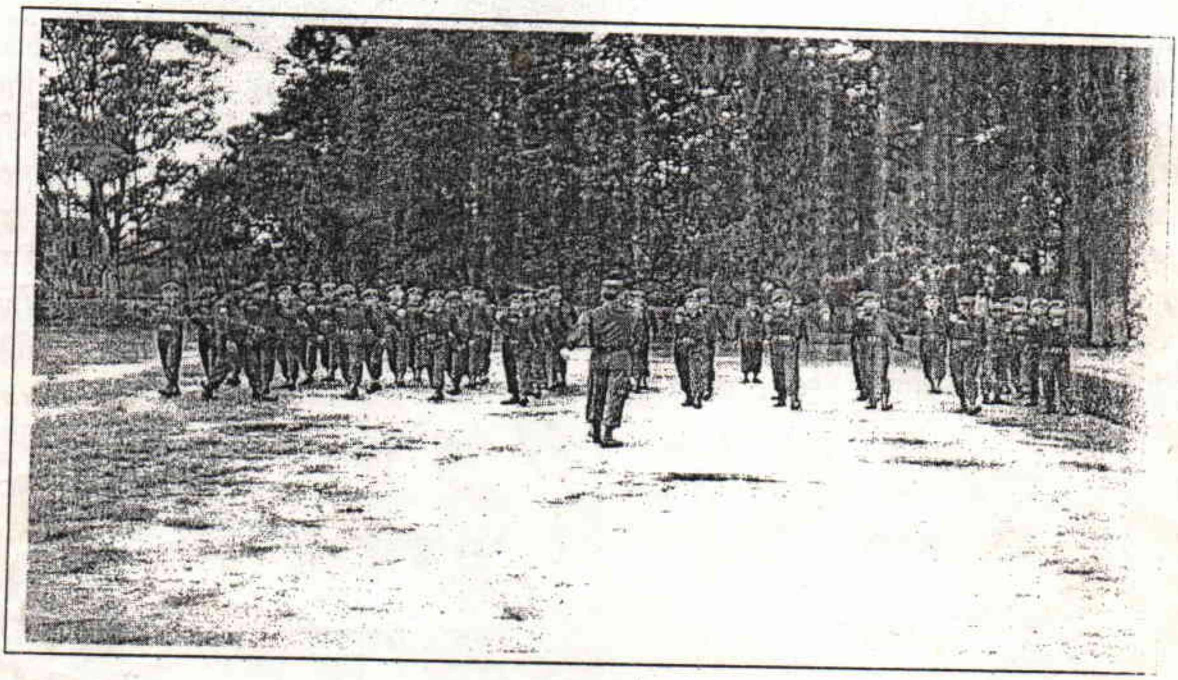

प्रहरी प्रधान कार्यालय
मानव श्रोत बिकास बिभाग
तालिम निर्देशनालय
नक्साल, काठमाण्डौ

२०६७

श्रीमान् प्रहरी महानिरीक्षकज्यू,
प्रहरी प्रधान कार्यालय
नक्साल, काठमाण्डौ

बिषय : परिमार्जित पाठ्यक्रम स्वीकृतार्थ पेश गरिएको ।

प्रहरी जवान आधारभूत तालिमको बिद्यमान पाठ्यक्रमलाई समसामयिक, व्यवहारिक एवं बैज्ञानिक रुपमा परिमार्जन गर्दै लैजाने बिभागीय नीति अनुरुप २०६६।१०।२५ गते प्रहरी प्रधान कार्यालय, मानवश्रोत विकास बिभागको च.नं. ८७६ को पत्रानुसार गठित पाठ्यक्रम परिमार्जन समितिले समयानुकूल रुपमा थपघट वा संशोधन गर्नुपर्ने क्षेत्रहरुको पहिचान गरी तयार पारेको परिमार्जित पाठ्यक्रम यसैसाथ स्वीकृतार्थ सादर जाहेर गरिएको छ ।

प्रस्तुत पाठ्यक्रममा देशको परिवर्तित परिवेश अनुरुप कानुनी, शासकीय तथा अन्य पक्षहरुमा गर्नुपर्ने संशोधन वा परिमार्जन गरिएको छ भने आन्तरिक प्रशिक्षणतर्फ मानव अधिकार, लैङ्गिक हिंसा, महिला तथा बालबालिका बिरुद्ध हुने अपराधहरु, बाल न्याय प्रणाली, वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको संरक्षणमा प्रहरीको भूमिका आदि जस्ता बिषयवस्तुहरु थप गरिएका छन् । प्रशिक्षण कार्यलाई अझ बढि प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक चरणको प्रारम्भमा चरणगत कार्यक्रमको परिचय र अन्तमा चरणगत कार्यक्रमको पुनरावलोकनलाई समावेश गरिएको छ । प्रहरी प्रधान कार्यालयबाट प्रशिक्षणको सम्बन्धमा बिभिन्न समयमा गरिएका निर्णयहरु बमोजिम परिमार्जन गरिएका ग्रेडिङ, समादेशक मूल्याङ्कनका आधारहरुलाई यस पाठ्यक्रममा समावेश गर्नुको साथै व्यवहारिक अभ्यासलाई मध्यनजर राखी सम्पूर्ण तालिमको अवधि १७१ कार्यदिन कायम गरिएको व्यहोरा समेत सादर जाहेर गरिएको छ ।

१. प्र.ना.म.नि. सुरेन्द्र बहादुर शाह	अध्यक्ष
२. प्र.उ. बिष्णुहरी गौतम	सदस्य
३. प्र.ना.उ. भरत राज शर्मा	सदस्य
४. प्र.नि. अच्युत प्रसाद पुडासैनी	सदस्य
५. प्र.नि. विश्व अधिकारी	सदस्य - सचिव

मिति : २०६७।०३।३१ गते

प्राक्कथन

तालिम व्यवसायिक मानवश्रोत विकासको मेरुदण्ड हो । व्यवहारिक, व्यवसायिक एवं प्रभावकारी तालिमले नै दक्ष प्रशिक्षणयुक्त जनशक्तिको विकास भई संगठनको उद्देश्य प्राप्तीमा सकारात्मक प्रभाव पार्ने भएकोले नेपाल प्रहरीमा संचालन हुने प्रशिक्षण कार्यक्रमहरुलाई समयानुकूल, बैज्ञानिक एवं व्यवहारिक रुपमा परिमार्जन गर्दै लैजानु अत्यावश्यक छ ।

सोही तथ्यलाई मध्यनजर राख्दै प्रहरी जवान आधारभूत तालिमको बिद्यमान पाठ्यक्रमलाई समसामयिक, व्यवहारिक एवं बैज्ञानिक रुपमा परिमार्जन गर्दै लैजाने बिभागीय नीति अनुरुप २०६६।१०।२५ गते प्रहरी प्रधान कार्यालय, मानवश्रोत विकास बिभागको च.नं. ८७६ को पत्रानुसार गठित पाठ्यक्रम परिमार्जन समितिले समयानुकूल रुपमा थपघट वा संशोधन गर्नुपर्ने क्षेत्रहरुको पहिचान गरी प्रस्तुत परिमार्जित पाठ्यक्रम तयार पारेको हो ।

२०६२/६३ को राजनैतिक परिवर्तन संगसंगै लागू भएको नेपालको अन्तरीम संविधान, २०६३ लगायत परिवर्तित परिवेश अनुरुप कानुनी, शासकीय तथा अन्य पक्षहरुमा भएको परिवर्तनलाई आत्मसात् गर्दै प्रस्तुत पाठ्यक्रममा प्रशिक्षणका बिषयवस्तुहरुमा गर्नुपर्ने संशोधन वा परिमार्जन गरिएको छ भने आन्तरिक प्रशिक्षणतर्फ मानव अधिकार, लैङ्गिक हिंसा, महिला तथा बालबालिका बिरुद्ध हुने अपराधहरु, बाल बिज्याईं, बाल न्याय प्रणाली, वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको संरक्षणमा प्रहरीको भूमिका आदि जस्ता बिषयवस्तुहरु थप गरिएका छन् । प्रशिक्षण कार्यलाई अझ बढि प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक चरणको प्रारम्भमा चरणगत कार्यक्रमको परिचय र अन्तमा चरणगत कार्यक्रमको पुनरावलोकनलाई समावेश गरिएको छ । प्रहरी प्रधान कार्यालयबाट प्रशिक्षणको सम्बन्धमा बिभिन्न समयमा गरिएका निर्णयहरु बमोजिम परिमार्जन गरिएका ग्रेडिङ, समादेशक मूल्याङ्कनका आधारहरुलाई यस पाठ्यक्रममा समावेश गर्नुको साथै व्यवहारिक अभ्यासलाई मध्यनजर राखी सम्पूर्ण तालिमको अवधि १७१ कार्यदिन कायम गरिएको छ ।

प्रस्तुत परिमार्जित पाठ्यक्रममा थपघट, संशोधन वा परिमार्जन गरिएका बिषयवस्तु र समयावधिले व्यवसायिक प्रहरी जवानहरु तयार पार्न महत्वपूर्ण भुमिका निर्वाह गर्नुको साथै प्रहरी जवान आधारभूत तालिम कार्यक्रमलाई अझ बढि समयानुकूल, व्यवहारिक एवं प्रभावकारी बनाउने छ भन्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

पाठ्क्रम निर्माणमा प्रत्यक्ष एवं परोक्ष रुपमा सहयोग पुर्‍याउनुहुने सम्पूर्ण महानुभावहरुमा पाठ्क्रम परिमार्जन समिति हार्दिक अभार प्रकट गर्दछ ।

- पाठ्क्रम परिमार्जन समिति

प्रहरी जवान आधारभूत तालीम पाठ्यक्रम

परिमार्जित संस्करण : असार २०६७

भाग - १
परिचयात्मक

क. पृष्ठभूमी

कुनै पनि संगठनको लक्षित उद्देश्य सफलताका साथ हासिल गर्नको लागि मानवश्रोतको अहम् भूमिका रहेको हुन्छ । तर, जबसम्म उपलब्ध जनशक्तिलाई संगठनको उद्देश्य र कार्यप्रकृति अनुरुप दक्ष प्रशिक्षणयुक्त बनाउन सकिदैन तबसम्म त्यस्तो जनशक्तिबाट प्रभावकारी कार्य सम्पादनको अपेक्षा गर्न सकिदैन । अझ नेपाल प्रहरी जस्तो जनसेवा तथा शान्ती सूरक्षा जस्तो अत्यन्त संवेदनशील राष्ट्रिय जिम्मेवारीप्रति समर्पित एवं बहुआयामिक कार्यक्षेत्र भएको संगठनमा व्यवसायिक प्रशिक्षणको झनै बढि आवश्यकता र महत्व रहेको छ । त्यसैले दक्ष एवं व्यवसायिक प्रहरी जनशक्ति उत्पादन गर्न बैज्ञानिक, व्यवहारिक एवं समयानुकूल रुपमा प्रशिक्षण कार्यक्रमहरुको निर्माण र कार्यान्वयन गरिनु अत्यन्तै आवश्यक छ ।

सोही कुरालाई मध्यनजर राख्दै नेपाल प्रहरीमा सबैभन्दा बढि संख्या र प्रशिक्षण संस्थाहरुमा संचालन हुने प्रहरी जवान आधारभूत तालिम कार्यक्रमलाई अझ बढि समसामयिक, व्यवहारिक एवं बैज्ञानिक रुपमा परिमार्जन गर्ने बिभागीय नीति अनुरुप २०६६।१०।२५ गते प्रहरी प्रधान कार्यालय, मानवश्रोत विकास बिभागको च.नं. ८७६ को पत्रानुसार गठित निम्नानुसाको पाठ्यक्रम परिमार्जन समितिले उक्त पाठ्यक्रममा समयानुकूल रुपमा थपघट वा संशोधन गर्नुपर्ने क्षेत्रहरुको पहिचान गरी प्रस्तुत परिमार्जित पाठ्यक्रम तयार पारेको हो ।

१.	प्र.ना.म.नि. सुरेन्द्र बहादुर शाह	अध्यक्ष
२.	प्र.उ. बिष्णुहरी गौतम	सदस्य
३.	प्र.ना.उ. भरत राज शर्मा	सदस्य
४.	प्र.नि. अच्युत प्रसाद पुडासैनी	सदस्य
५.	प्र.नि. विश्व अधिकारी	सदस्य - सचिव

प्रस्तुत परिमार्जित पाठ्क्रममा समसामयिक रुपमा गरिनु पर्ने संशोधन तथा परिमार्जनको साथसाथै नेपाल प्रहरीका सबै प्रशिक्षण संस्थाका प्रशिक्षकहरु एवं तालिम निर्देशनालयका प्रतिनीधिहरु लगायतको सहभागितामा मानव अधिकार, बाल अधिकार र बालन्याय प्रणाली, महिला तथा बालबालिका बिरुद्ध हुने अपराधहरु आदिलाई प्रशिक्षणका थप बिषयवस्तुको रुपमा पहिचान गरी पाठ्क्रममा समावेश गरिएको छ भने निर्धारित बिषयवस्तुको प्रशिक्षणको आवश्यकता, अवधि र प्रशिक्षण सामाग्रीलाई मध्यनजर राखी केही बिषयवस्तुहरुमा समयावधि, प्रशिक्षण सामाग्री वा पाठ समेतलाई थपघट, संशोधन, परिमार्जन वा खारेज गरिएको छ ।

ख. तालिमको लक्ष्य

प्रहरी जवान पदमा भर्ना भएका युवा शक्तिलाई व्यवसायिक एवं प्रभावकारी ढंगबाट कर्तव्य निर्वा गर्न आवश्यक पर्ने प्रशिक्षण दिलाउनु यस पाठ्यक्रमको प्रमुख लक्ष्य रहेको छ ।

ग. तालीमका उद्देश्यहरु

क) प्रहरी जवान पदमा रही निर्बाह गर्नु पर्ने भूमिका र कार्य सम्पादनका लागि आवश्यक पा ज्ञान, शिप र धारणाको बिकास गर्ने ।

ख) मानसिक एवं शारीरिक रुपमा सक्षम जनशक्तिको उत्पादन गर्ने ।

ग) अनुशासित, कर्तव्य परायण र जिम्मेवारीबोधको भावनाले प्रेरित पेशागत रुपमा सक्षम प्रह जनशक्तिको उत्पादन गर्ने ।

घ) निडर, निष्पक्ष र सेवामुखी प्रहरी जनशक्तिको उत्पादन गर्ने ।

ङ) मानव अधिकार र मानवताको संरक्षण, जोखिममा रहेका (vulnerable) समूहप्रति संवेदनशी एवं कृयाशील रहने प्रहरी जनशक्तिको उत्पादन गर्ने ।

घ. तालीमको क्षेत्र

क. आन्तरिक प्रशिक्षण

ख. बाह्य प्रशिक्षण

- शारिरीक व्यायाम
- कवाज
- बाधापार
- खालीहात लडाई
- खेलकूद
- जमिनी तथा युद्धकला
- हातहतियारको प्रयोग
- भिड नियन्त्रण
- प्रहरी कारवाही
- अन्य

ग. अवलोकन भ्रमण

घ. अन्य विविध प्रशिक्षण

ङ) प्रशिक्षण बिधि

मूलभूत रुपमा यस प्रशिक्षणको दौरानमा निम्न प्रशिक्षण बिधिहरु प्रयोग गरिनेछन् -

- अन्तरक्रियात्मक प्रवचन (Interactive Lecture)
- प्रर्दशन तथा अभ्यास (Demonstration and Practice)
- भूमीका निर्वाह (Role Play)
- कृत्रिम अभ्यास (Simulation Exercises)
- समूहगत छलफल, अवलोकन भ्रमण (Group Discussion, Observation Tour)

च) प्रशिक्षण अवधि

यो प्रशिक्षणको जम्मा अवधि १७१ कार्यदिनको हुनेछ । पांच चरणमा बिभाजित यो अवधि निम्नानुसार हुनेछ :

क्र.सं.	चरण	कार्यदिन
१.	पहिलो	२४
२.	दोश्रो	२७
३.	तेश्रो	४०
४.	मध्यावधि बिदा	३
५.	चौथो	२८
६.	पांचौ	३५
७.	अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम	२
८.	अन्तिम परीक्षा	२
९.	दिक्षान्त तयारी	९
	दिक्षान्त समारोह	१
जम्मा		१७१

चरणगत बिभाजन

पाठ्यक्रममा समाबिष्ठ बिषयबस्तुहरुको पहिचान एवं औचित्यको आधारमा प्रशिक्षण कार्यलाई प्रभाबकारी ढंगबाट संचालन गर्नका लागी आन्तरीक तथा बाह्य बिषयबस्तुहरुलाई निम्नानुसार चरणमा बिभाजन गरिएको छ ।

चरण	कार्य दिन	आन्तरिक	पुर्णाङ्क	बाह्य	पुर्णाङ्क
प्रथम	२४	प्रहरी संगठन र नेपाल परिचय	५०	१.प्राथमिक कवाज २.टोली तथा छडी कवाज	५०
दोश्रो	२७	सुरक्षा	१००	१.सशस्त्र कवाज र सारद प्रशिक्षण	५०
तेश्रो	४०	प्रहरी कार्य, भिड नियन्त्रण	१००	१.चादमारी तथा मस्केट्री	२५
मध्याबधी	३				
चौथो	२८	अपराध रोकथाम र अनुसन्धान	५०	चादमारी तथा मस्केट्री	२५
पाचौं	३५	प्रहरी युक्ती तथा कारवाही	२५	१.प्रहरी युक्ती तथा कारवाही अभ्यास	२५
	२	अन्तरकियात्मक कार्यक्रम		खालिहात लडाई	५०
				शा.व्या.अतिरिक्त क्रियाकलाप समादेशक मुल्याङ्कन	५०
	२	अन्तिम परिक्षा (प्रहरी संगठन र नेपाल परिचय, सुरक्षा, प्रहरी कार्य तथा भिड नियन्त्रण, प्रहरी युक्ती तथा कारवाही)		अन्तिम परिक्षा (प्राथमिक कवाज, टोली तथा छडी कवाज सशस्त्र कवाज र सारद प्रशिक्षण, चादमारी तथा चादमारी अभ्यास	
	९	दिक्षान्त तयारी			
	१	दिक्षान्त समारोह			
	१७१		३२५		२७५
जम्मा	कार्यदिन १७१		पुर्णाङ्क ६००		

भाग - २

मूल्यांकन प्रकृया

मूल्याङ्कन प्रणालीमा एकरुपता कायम गर्न आन्तरिक तथा बाह्य प्रशिक्षणको विषयगत मूल्याङ्कन फारम यसैसाथ संलग्न छ । सोही मुल्याङ्कन फारम अनुरुप प्रशिक्षार्थीको क्षमता जाँच गर्नु पर्नेछ ।

पाठ्यक्रममा समावेश विषयगत पूर्णाङ्क निम्न बमोजिम कायम गरिएको छ :

क्र.सं.	विषय	पूर्णाङ्क
१.	प्रहरी संगठन र नेपाल परिचय	५०
२.	सुरक्षा	१००
३.	प्रहरी कार्य	१००
४.	अपराध रोकथाम र अनुसन्धान	५०
५.	कवाज	१००
६.	चाँदमारी तथा मस्केट्री	५०
७.	प्रहरी युक्ति तथा कारवाही	५०
८.	खालीहात लडाई (Unarmed Combat)	५०
९.	अतिरिक्त कृयाकलाप तथा समादेशक मुल्याङ्कन	५०
	जम्मा	६००

प्रशिक्षार्थीहरुको मूल्याङ्कन माथि उल्लेखित बिषयहरुमा प्रत्येक चरणको अन्त्यमा र तालीमको अन्त्यमा गरी दुई पटक गरिनेछ । यसरी गरिने मूल्याङ्कनको अङ्कभार निम्नानुसार समायोजन गरिनेछ :

चरणगत परीक्षा	अन्तिम परीक्षा	जम्मा पूर्णाङ्क
७५%	२५%	१००%

श्रेणी विभाजन

प्रशिक्षार्थीले प्राप्त गर्ने कूल प्राप्ताङ्कको आधारमा प्रशिक्षार्थीको श्रेणी विभाजन देहाय बमोजिम कायम गरिएको छ :

"क" श्रेणी ७०% वा सो भन्दा माथी ।

"ख" श्रेणी ५५% देखि ६९.९९% सम्म ।

"ग" श्रेणी ४५% देखि ५४.९९% सम्म ।

पाठ्यक्रममा उल्लेख गरिएका प्रत्येक विषयमा न्यूनतम ४०% र समग्रमा ४५% अङ्क प्राप्त गर्न नसक्ने प्रशिक्षार्थी प्रहरी जवानका लागि अयोग्य ठहरिनेछ ।

पुरस्कार

यस प्रशिक्षणको समग्र मूल्यांकन पश्चात् निम्न विधामा उत्कृष्ट हुने प्रशिक्षार्थीहरुलाई निम्नानुसारको पुरस्कार प्रदान गरिनेछ -

क.	सर्वप्रथम	सबै बिषयको कुल प्राप्तांकमा सर्वाधिक अंक हासिल गर्ने ।
ख.	सर्वद्वितीय	सबै बिषयको कुल प्राप्तांकमा द्वितीय स्थान हासिल गर्ने ।
ग.	सर्वतृतीय	सबै बिषयको कुल प्राप्तांकमा तृतीय स्थान हासिल गर्ने ।
घ.	अध्ययन प्रथम	संपूर्ण आन्तरिक प्रशिक्षणका बिषयहरुको कुल प्राप्तांकमा प्रथम स्थान हासिल गर्ने ।
ङ	कवाज प्रथम	सबै किसिमका कवाजमा प्रथम स्थान हासिल गर्ने ।
च.	चांदमारी प्रथम	चांदमारी बिषयमा सर्वाधिक अंक हासिल गर्ने ।
छ.	अतिरीक्त कृयाकलाप प्रथम	खेलकुद, अनुशासन तथा अन्य विधामा समग्ररुपमा उत्कृष्ट स्थान हासिल गर्ने ।
ज.	प्रहरी युक्ति तथा कारवाही प्रथम	प्रहरी युक्ति तथा कारवाही बिषयमा प्रथम स्थान हासिल गर्ने ।

अनुगमन तथा निर्देशन

- प्रशिक्षणको गुणस्तरको जांच, पाठ्यक्रम, प्रशिक्षण संचालन निर्देशिका बमोजिम तालीम संचालन भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्न प्र.प्र.का. तालीम निर्देशनालय अन्तरगत प्रहरी जवान आधारभूत तालीम अनुगमन डेस्क स्थापना गरिनेछ । उक्त अनुगमन डेस्कले समय समयमा प्रशिक्षण गतिबिधिको स्थलगत निरीक्षण गरी तालिम निर्देशकज्यू समक्ष प्रतिबेदन पेश गर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम तथा निर्देशिकालाई थप स्पष्ट गर्नु परेमा एकरुपता हुने गरी प्र.प्र.का. तालिम निर्देशनालयले आवश्यक निर्देशन जारी गर्नेछ ।

भाग - ३

चरणगत प्रशिक्षण कार्यक्रम

प्रहरी जवान आधारभूत तालिमको कार्य अवधि जम्मा १७१ कार्यदिनको हुनेछ । बिषयवस्तुको प्रकृति र क्रमबद्धताको आधारमा सम्पूर्ण प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई जम्मा ५ चरणमा बिभाजन गरिएको छ । प्रस्तुत भागमा प्रत्येक चरणमा संचालन गरिने प्रशिक्षण लगायतका क्रियाकलापहरुलाई चरणगत रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क. प्रथम चरण - संगठन र नेपाल परिचय

१. परिचय

यस चरणमा नेपाल प्रहरी सेवामा नव प्रवेशी प्रहरी जवानहरुलाई प्रहरी संगठनको संरचना, कार्य प्रकृयाहरु र संगठनको सदस्यको हैसियतमा निर्वाह गर्नुपर्ने काम कर्तव्यहरु, प्रदर्शन गर्नु पर्ने व्यवहार आदि बिषयहरु तथा प्रहरी कार्य सम्पादनमा सहायक हुन सक्ने नेपालको ऐतिहासिक, भौगोलिक, धार्मिक, सांस्कृतिक महत्वका कुराहरुसंग परिचित गराउन प्रारम्भमा *"संगठन र नेपाल परिचय"* बिषयक प्रशिक्षण कार्यक्रम राखिएको छ ।

२. उद्देश्यहरु : यो चरणको प्रशिक्षण पश्चात् प्रशिक्षार्थीहरु निम्न कुरा गर्न सक्षम हुनेछन्:

- नेपालको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि, भौगोलिक वनावट, मुख्य धर्महरू र संस्कृति, जातजाती, भाषा र नेपालको अन्तरीम संबिधान, २०६३ बारे संक्षिप्त वर्णन गर्न सक्नेछन् ।
- नेपाल प्रहरीको साङ्गठनिक संरचना, कार्य प्रकृयाहरू, प्रहरी जवानको काम कर्तव्यहरू र सेवा सुविधाहरूको बारेमा भन्न सक्नेछन् ।
- व्यक्तिगत तथा सामूहिक रूपमा प्रारम्भिक कवाज प्रदर्शन गर्न सक्नेछन् ।
- प्रहरी अनुशासन र विभिन्न अवस्थाहरूमा गर्नुपर्ने प्रहरी व्यवहार प्रदर्शन गर्न सक्नेछन् ।

३. अवधि

क. यस चरणको प्रशिक्षण कार्यक्रम जम्मा २४ कार्यदिनको हुनेछ ।

ख. दैनिक बिहान ३ र दिउंसो ३ कार्यकक्षा (प्रति कक्षा एक घण्टा) का दरले पि.टि. र खेलकुद बाहेक यस चरणमा २४ X ६ = १४४ - ४ (शुक्रबार ४ कक्षा मात्र हुने भएकोले) १४० कार्यकक्षाहरु संचालन हुनेछन् ।

४. बिषयगत कक्षा बिभाजन

उपलब्ध जम्मा १४० कार्यकक्षालाई निम्नाअनुसार बिभाजन गरी प्रशिक्षण हुनेछ ।

क.	समुद्घाटन	२ कक्षा
ख.	संगठन र नेपाल परिचय	३३ कक्षा
ग.	कवाज (प्राथमिक ५१+टोली ४२))	९३ कक्षा
घ.	परीक्षा	९ कक्षा
ङ	विविध	३ कक्षा
	जम्मा	१४० कक्षा

५. प्रशिक्षणका बिस्तृत विषयबस्तुहरु

क. संगठन र नेपाल परिचय

सि.नं.	शीर्षक	उपशीर्षक	कार्यकक्षा	प्रशिक्षण विधि
१.	तालिम परिचय	▪ समुद्घाटन कार्यक्रम	२	
		▪ तालीम, पाठ्यक्रम तथा प्रशिक्षक, प्रशिक्षार्थी र प्रशिक्षण केन्द्रको परिचय ▪ तालीमको उद्देश्य आवश्यकता, मूल्यांकन विधिबारे जानकारी	३	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अवलोकन
२.	नेपाल परिचय	▪ नेपालको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि ▪ क्षेत्रफल, सीमाना, प्रशासनिक बिभाजन ▪ प्रमुख नदीनाला र हिमालहरु ▪ जनसंख्या, मुख्य धर्महरु, धार्मिक सहिष्णुता ▪ जातजाती र मुख्य पेशाहरु ▪ राष्ट्रिय बिभूति र राष्ट्रिय गान	३	अन्तरकृयात्मक प्रवचन नक्शा प्रर्दशन
३.	राजनैतिक परिचय	▪ नेपालको अन्तरिम संबिधान २०६३ को परिचय ▪ बिशेषताहरु ▪ मौलिक हकहरु ▪ न्यायपालिका, कार्यपालिका, व्यवस्थापिका र संविधानसभा ▪ राजनीतिक दलहरु	३	अन्तरकृयात्मक प्रवचन
४.	संगठन परिचय	▪ प्रहरीको परिचय, ऐतिहासिक पृष्ठभूमि तथा बिकासक्रम ▪ नेपाल प्रहरीको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि तथा बिकासक्रम ▪ संगठनात्मक स्वरुप, कार्यक्षेत्र तथा कार्यप्रणाली ▪ प्रहरी झण्डा, मोनोग्राम, निशानझण्डा, ▪ दर्ज्यानी चिन्ह, आर्म ब्याज ▪ टोपी, छडी, गाडि तारा ▪ प्रहरी पोशाक ▪ प्रहरी आदर्श वाक्य	४	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अवलोकनात्मक प्रर्दशन

५.	प्रहरी ऐन २०१२	▪ प्रहरी ऐन २०१२ को परिचय ▪ प्रहरी सेवाको गठन, नियन्त्रण तथा रेखदेख ▪ प्रहरी कर्मचारीको काम कर्तव्य र अधिकार ▪ प्रहरी ऐन अन्तर्गतका अपराधहरु र सजाय	४	अन्तरकृयात्मक प्रवचन
६.	प्रहरी नियमावली २०४९	▪ प्रहरी सेवाको बिभाजन, श्रेणी, पद, कार्यालय र कार्यालय प्रमुख, मातहत कार्यालयहरु ▪ नियुक्ति, तालीम र पोशाक, सरुवा बढुवा, प्रहरी जवानको काम कर्तव्य ▪ बिदा, आचरण-व्यवहार, सजाय र पुनराबेदन ▪ सेवा, अवकाश, उपदान र निबृतीभरण ▪ कल्याणकारी व्यवस्थाहरु, सुबिधा र कार्यप्रणाली	६	अन्तरकृयात्मक प्रवचन
७.	अनुशासन र प्रहरी व्यवहार	▪ परिचय, आवश्यकता र प्रहरी संगठनमा अनुशासनको महत्व ▪ प्रहरी सपथ र आर्दश प्रहरी ▪ प्रहरी व्यवहार : प्रहरी पोशाकमा गर्नुपर्ने व्यवहार, अतिथि सत्कार, सेवाग्राही, आगन्तुक, पिडित व्यक्ति र अन्य व्यक्तिसंगको व्यवहार ▪ टेलिफोन ह्याण्डलिङ	३	अन्तरकृयात्मक प्रवचन
८.	गोपनियता	▪ गोपनियताको परिचय ▪ गोप्य राख्नुपर्ने कुराहरु ▪ गोपनियता भंग गरेमा हुने खतरा र कारवाही	१	अन्तरकृयात्मक प्रवचन
९.	कार्यालय संचालन	▪ परिचय, आवश्यकता र संचालन प्रकृया ▪ दर्ता, चलानी ▪ फाईलिङ ▪ पत्र व्यवहार	३	अन्तरकृयात्मक प्रवचन प्रदर्शन अभ्यास
१०.	मानव अधिकार र प्रहरी	▪ मानव अधिकारको परिचय, बिशेषताहरु, उदाहरणहरु, मानव अधिकार उल्लघंन हुने अवस्थाहरु ▪ मानव अधिकार संरक्षणमा प्रहरीको भूमिका	१	अन्तरकृयात्मक प्रवचन
११.	कोर्ष रिभ्यू		२	
१२.	चरणगत परिक्षा		३	
	जम्मा		३८	

ख. कवाज

१. प्राथमिक कवाज

क्र.स.	विषयहरु	प्रशिक्षण विधि तथा समय विभाजन		कार्यकक्षा
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक	
१.	परिचय: प्रहरी संगठनमा कवाजको महत्व र आवश्यकता	१ घण्टा		१ घण्टा
२.	प्रहरी पोशाक: पोशाक परिचय, महत्व, प्रकार र पहिरन	३० मिनेट	२:३० घण्टा	३ घण्टा
३.	सामेली • सामेली परिचय तथा प्रकार • सामेल हुने तरिका • अन्तर, फासला, ड्रेसिङ र कभरिङ	३० मिनेट	४:३० घण्टा	५ घण्टा
४.	सिधा नजर विश्राम	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
५.	सर्तक गोडाफाट:- • सर्तक गोडाफाटको परिचय, उदेश्य र महत्व • सर्तकमा रंहदा शरिरको अवस्था • सर्तकमा रंहदा गर्न हुने र नहुने काम • सर्तक र गोडाफाटको तरिका • गोडाफाट सर्तक अभ्यास	३० मिनेट	८.३० घण्टा	९ घण्टा
६.	खडाखडी अडको काम	२० मिनेट	५:४० घण्टा	६ घण्टा
७.	• जग्गा खापको काम:- • दाहिने, बांया, अगाडी, पछाडी	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
८.	• पंक्ति खोल र पंक्ति जोड	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
९.	• दाहिने फर्क	१० मिनेट	२:५० घण्टा	३ घण्टा
१०.	• बांयां फर्क	१० मिनेट	२:५० घण्टा	३ घण्टा
११.	• पुरा फर्क	१० मिनेट	२:५० घण्टा	३ घण्टा
१२.	• अर्ध दाहिने, बांयां फर्क	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
१३.	• तितर - वितर	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
१४.	• दाहिने मिल र सिधा नजर	१० मिनेट	१:५० घण्टा	२ घण्टा
१५.	• दाहिने मिलजा र सिधा नजर	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
१६.	सलामी:- परिचय, सांगठनिक संस्कार, आदर्श वाक्य तथा प्रयोग	१ घण्टा	५ घण्टा	६ घण्टा
१७.	काम खत्तम	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
१८.	• प्राथमिक कवाज पुनरावलोकन तथा सुधार	१० मिनेट	२:५० घण्टा	३ घण्टा
१९.	• प्राथमिक कवाज परीक्षा	३० मिनेट	२:३० घण्टा	३ घण्टा
			जम्मा कार्यघण्टा	५४

२. टोली तथा छडी कवाज

क्र.सं.	विषयहरु	प्रशिक्षण विधि तथा समय विभाजन		कार्यकक्षा
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक	
१.	टोली कवाज परिचय, महत्व र आवश्यकता	१५ मिनेट	४५ मिनेट	१ घण्टा
२.	निर्देशकका साथ सामेली र कद मिलाउने तरिका	१५ मिनेट	४५ मिनेट	१ घण्टा
३.	ढिलो गोडा चाल र अडको काम	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
४.	ढिलो गोडा चाल दाहिने बांया र पुरा फर्क	२० मिनेट	१:४० घण्टा	२ घण्टा
५.	ढिलो हिड र अडको काम			३ घण्टा
६.	ढिलो हिडबाट दाहिने बांया र पुरा फर्कको काम	३० मिनेट	२:३० घण्टा	३ घण्टा
७.	ढिलो हिडबाट छिटो हिड, छिटो हिडबाट ढिलो हिड र गोडा बदल			३ घण्टा
८.	छिटो गोडा चाल र अडको काम	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
९.	छिटो गोडा चाल दाहिने बांया र पुरा फर्क	३० मिनेट	२:३० घण्टा	३ घण्टा
१०.	छिटो हिड र अडको काम	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
११.	छिटो हिडबाट दाहिने बांया र पुरा फर्क	३० मिनेट	४:३० घण्टा	५ घण्टा
१२.	छिटो हिडबाट ढिलो हिड, ढिलो हिडबाट छिटो हिड र गोडा बदल	३० मिनेट	२:३० घण्टा	३ घण्टा
१३.	छिटो हिडबाट दाहिने बांया घुम	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
१४.	चल्तिमा दाहिने, बांया, अगाडी, चिठ्ठी सलाम	३० मिनेट	३:३० घण्टा	२ घण्टा
१५.	पंक्ती छोड, तांती छोडको काम	१० मिनेट	५० मिनेट	३ घण्टा
१६.	छडी कवाज:- परिचय, महत्व र आवश्यकता, खडाखडी अभ्यास (आज्ञ छडी र लर्कन छडी)	३० मिनेट	२:३० घण्टा	३ घण्टा
१७.	छडीका साथ विभिन्न सलाम	१० मिनेट	२:५० घण्टा	३ घण्टा
१८.	टोली कवाज कार्य पुनरावलोकन तथा सुधार			३ घण्टा
१९.	टोली कवाज परीक्षा	१० मिनेट	२:५० घण्टा	३ घण्टा
			जम्मा कार्यघण्टा	४५

पुनश्च :- प्रत्येक २५ मिनेटको कवाज प्रशिक्षण पश्चात् ५ मिनेट वा प्रत्येक ५० मिनेटको प्रशिक्षण पश्चात् १० मिनेट अनिवार्य रुपमा बिश्राम दिईनेछ ।

ख. दोश्रो चरण - सुरक्षा

१. परिचय

कानूनको पालना र शान्ति सुरक्षा कायम गर्नु प्रहरीको मूलभूत दायित्व हो । प्रहरी कार्यालय, महत्वपूर्ण प्रतिष्ठान, बिशिष्ठ व्यक्तिको सुरक्षा, समारोहस्थल, सवारीमार्ग तथा कोत, गारद, पिकेट, कारागार आदि बिभिन्न स्थान तथा अवस्थाहरुमा तिनको सुरक्षार्थ प्रहरी जवान हरहमेशा खटिनुपर्ने हुन्छ । सुरक्षामा रहंदा गर्नु पर्ने तथा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरुको बारेमा ज्ञान तथा सीपको बिकास गर्न *"सुरक्षा"* बिषयक प्रशिक्षण कार्यक्रम राखिएको छ ।

२. उद्देश्यहरु

यस चरणको प्रशिक्षण पश्चात् प्रशिक्षार्थीहरु निम्न कुराहरु गर्न सक्षम हुनेछन् :

- सुरक्षाको महत्व बुझी सुरक्षाकर्मीका आवश्यक गुणहरू व्यवहारमा प्रदर्शन गर्न सक्नेछन् ।
- विशिष्ट व्यक्ति, महत्वपूर्ण प्रतिष्ठान, समारोहस्थल तथा सवारीमार्गको सुरक्षामा खटिंदा प्रहरी जवानले गर्नुपर्ने काम कर्तव्यहरू भन्न एवं व्यवहारमा प्रयोग गर्न सक्नेछन् ।
- प्रहरी कार्यालयहरू, कोत गारद, पिकेटहरू, बिट, कारागार आदिको सुरक्षामा पालो पहरा बस्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू वर्णन गर्न र व्यवहारमा प्रयोग गर्न सक्नेछन् ।
- सुरक्षामा असर पर्ने अवस्था र खतराको अनुमान गरी सुरक्षाका उपायहरु व्यवहारमा प्रयोग गर्न सक्नेछन् ।
- सुरक्षा कारवाहीमा खटिदा अपनाउनु पर्ने सावधानी, बल प्रयोगका चरण, विधि र मानव अधिकारको संरक्षणमा ध्यान दिनुपर्ने विषयमा जानकारी हासिल गर्नुका साथै तद्अनुरुप कारवाही गर्न सक्षम हुनेछन् ।

३. अवधि

क. यस चरणको प्रशिक्षण कार्यक्रम जम्मा २७ कार्यदिनको हुनेछ ।

ख. यस चरणमा २७ X ६ = १६२ - ४ (शुक्रबार ५ कक्षा मात्र हुने भएकोले) १५८ कार्यकक्षाहरु संचालन हुनेछन् ।

४. बिषयगत कक्षा बिभाजन

उपलब्ध जम्मा १५८ कार्यकक्षालाई निम्नाअनुसार बिभाजन गरी प्रशिक्षण संचालन गरिनेछ -

क.	सुरक्षा	५० कक्षा
ख.	सशस्त्र कवाज	७५ कक्षा
ग.	Un Armed Combat	२२ कक्षा
घ.	परीक्षा	११ कक्षा
	जम्मा	१५८ कक्षा

५. प्रशिक्षणका बिस्तृत विषयबस्तुहरु

क. सुरक्षा

सि.नं.	शीर्षक	उपशीर्षक	कार्यकक्षा	प्रशिक्षण विधि
१.	दोश्रो चरण परिचय		१	अ. प्रवचन
२.	सुरक्षा परिचय	▪ सुरक्षा परिचय ▪ सुरक्षाको आवश्यक तत्वहरु र महत्व ▪ सुरक्षाका प्रकारहरु ▪ सुरक्षाकर्मीमा हुनुपर्ने गुणहरु	१	अन्तरकृयात्मक प्रवचन
३.	पिकेट	▪ पिकेट ड्यूटी परिचय ▪ पिकेट ड्यूटीको महत्व ▪ पिकेट ड्यूटीमा रहंदा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु ▪ पिकेट ड्यूटीमा आवश्यक सामग्रीहरु	५	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अभ्यास
४.	पालो पहरा सुरक्षा	▪ पालो पहराको परिचय, महत्व, पालोपहराको क्षेत्र ▪ पालोपहरामा गर्नुपर्ने काम कर्तव्य ▪ पालोपहरामा बस्नुपर्ने अवस्थाहरु, कानूनी प्रावधान ▪ कोतको परिचय ▪ गादरमा गर्नुपर्ने काम र गर्नु नहुने कामहरु ▪ स्ट्याण्ड-टु, पासवर्ड, आर्लामको प्रयोगविधि ▪ पोशाक तथा असभावहरु	१२	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अभ्यास
५.	विशिष्ट व्यक्तिको सुरक्षा	▪ विशिष्ट व्यक्तिको परिचय ▪ विशिष्ट व्यक्तिलाई सुरक्षा प्रदान गनुपर्ने कारण, खतरा ▪ अङ्गरक्षकको काम कर्तव्य ▪ लेटर वम, पार्सल वम, प्रयोगात्मक अभ्यास	६	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अभ्यास

६.	सवारी मार्गको सुरक्षा	▪ सवारी मार्गको सुरक्षा ▪ सुरक्षाको दृष्टिकोणले सवारी मार्गको महत्व ▪ सवारी मार्गमा हुन सक्ने खतराहरु ▪ सुरक्षाकर्मीले ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु	४	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अभ्यास
७.	महत्वपूर्ण प्रतिष्ठानको सुरक्षा	▪ महत्वपूर्ण प्रतिष्ठानको परिचय, प्रकार, आवश्यकता र महत्व ▪ हुन सक्ने खतराहरु र ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु ▪ कानूनी प्रावधान ▪ अवलोकनात्मक अभ्यास	४	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अवलोकनात्मक भ्रमण अभ्यास
८.	समारोह स्थलको सुरक्षा	▪ समारोह स्थलको परिचय ▪ समारोह स्थलको सुरक्षाको आवश्यकता ▪ समारोहस्थलमा उत्पन्न हुन सक्ने खतराहरु ▪ समारोहस्थलको सुरक्षामा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु ▪ प्रयोगात्मक अभ्यास	४	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अवलोकनात्मक भ्रमण अभ्यास
९.	कार्यालय सुरक्षा	▪ कार्यालय सुरक्षा परिचय, कार्यालय सुरक्षाको क्षेत्र ▪ सुरक्षाकर्मीको दायित्व, ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु ▪ कानुनी व्यवस्था ▪ अभ्यास	४	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अवलोकन अभ्यास
१०.	कारागार सुरक्षा	▪ कारागार सुरक्षा परिचय, आधारभूत व्यवस्थाहरु ▪ काम कर्तव्य र ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु ▪ सम्वन्धित कानूनी व्यवस्थाहरु	६	अ. प्रवचन अवलोकन अभ्यास
११.	व्यक्तिगत सुरक्षा	▪ व्यक्तिगत सुरक्षा ▪ व्यक्तिगत सुरक्षामा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु	१	अन्तरकृयात्मक प्रवचन
१२.		कोर्ष रिभ्यू	२	अ.प्रवचन
		चरणगत परिक्षा	३	
		जम्मा	५३	

ख. कवाज - सशस्त्र कवाज र गारद प्रशिक्षण

क्र.स.	विषयहरु	प्रशिक्षण विधि तथा समय विभाजन		कार्यकक्षा
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक	
१.	.३०३" राईफाल परिचय, Technical Data	१ घण्टा		१ घण्टा
२.	राईफलमा सिलिङ्ग खोल्ने, जोड्ने तरिका	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
३.	हिफाजत र सरसफाई	३० मिनेट	१:३० घण्टा	२ घण्टा
४.	सिधा नजर विश्राम	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
५.	सर्तक गोडाफाट	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
६.	पंक्ति खोल पंक्ति जोड, दाहिने मिल, सिधानजर	१० मिनेट	२:५० घण्टा	३ घण्टा
७.	आङ्गशस्त्र र साथशस्त्र	१० मिनेट	१:५० घण्टा	२ घण्टा
८.	आङ्गशस्त्रबाट सलाम	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
९.	जाँचशस्त्र साथशस्त्र	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
१०.	निरिक्षणको लागी जाँचशस्त्र साथशस्त्र	३० मिनेट	१:३० घण्टा	२ घण्टा
११.	पार्ट पूर्जाहरु खोल्ने, जोड्ने तरिका	३० मिनेट	४:३० घण्टा	५ घण्टा
१२.	माथीशस्त्र साथशस्त्र	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
१३.	लर्कनशस्त्र साथशस्त्र	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
१४.	आङ्गशस्त्र, लर्कनशस्त्र, बदलशस्त्र	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
१५.	सशस्त्र सहित दाहिने, बांया, पुरा फर्क	३० मिनेट	१:३० घण्टा	२ घण्टा
१६.	सशस्त्र सहित जग्गाखाप दाहिने, बांया, अगाडी, पछाडी	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
१७.	काँधशस्त्र साथ शस्त्र	३० मिनेट	५:३० घण्टा	६ घण्टा
१८.	काँधशस्त्रबाट अर्पणशस्त्र पुन: काँधशस्त्र	३० मिनेट	५:३० घण्टा	६ घण्टा
१९.	साथ शस्त्रबाट अर्पणशस्त्र पुन: साथशस्त्र	३० मिनेट	५:३० घण्टा	६ घण्टा
२०.	काँधशस्त्रबाट बट सलाम	१० मिनेट	१:५० घण्टा	२ घण्टा
२१.	भिर शस्त्र र भिर शस्त्रमा सलाम	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
२२.	बचाउशस्त्र, साथशस्त्र र एल्लाउट शस्त्र	१० मिनेट	१:५० घण्टा	२ घण्टा
२३.	संगिनको परिचय र महत्व, संगिन जड्ने र दापने तरिका	१० मिनेट	१:५० मिनेट	२ घण्टा
२४.	खुकुरी कवाज: परिचय, महत्व र आवश्यकता झिक खुकुरी, निरीक्षण खुकुरी, दाप खुकुरी र भिर खुकुरी	३० मिनेट	२:३० मिनेट	३ घण्टा
२५.	चल्तिमा सशस्त्र कवाज विभिन्न फर्मेशनमा (ढिलो र छिटो गतिमा)	३० मिनेट	२:३० घण्टा	६ घण्टा

२६.	<u>गारद</u> • परिचय, महत्व र आवश्यकता • गारद बदली तथा बुझ - बुझारथ • दिन तथा रातको समयमा कोत गारदमा सेन्ट्री भई पालो बस्दा गर्नु पर्ने काम कर्तव्यहरु	३० मिनेट १० मिनेट ३० मिनेट	३० मिनेट १:५० घण्टा २:३० घण्टा	१ घण्टा ३ घण्टा ४ घण्टा
२७.	अन्तेष्टी सलामी	३० मिनेट	२:३० घण्टा	४ घण्टा
२८.	सशस्त्र कवाज पुनरावलोकन तथा सुधार			३ घण्टा
२९.	सशस्त्र कवाज परीक्षा	१ घण्टा	२ घण्टा	३ घण्टा
	जम्मा कार्यघण्टा			७८

ख. <u>खाली हात लडाई</u>

खाली हात लडाई (Unarmed Combat) प्रहरी सेवाको कामको प्रकृती संग सम्वन्धीत अत्यन्त महत्वपूर्ण कारवाही हो । आत्मसुरक्षा र न्यूनतम बलको प्रयोग गरि कुनै व्यक्तिलाई नियन्त्रणमा लिनका लागी प्रशिक्षार्थीहरु यस विधामा सक्षम हुन आवश्यक भएकोले खाली हात लडाईलाई सुरक्षा विषयको अध्यापन गराइने दोश्रो चरणमा दिउसो खेलकुद समयभन्दा अघि, तेश्रो र चौथो चरणको विहानको नियमित पि.टी. को समयमा समाबेस गराइएको छ । यसका लागि दोश्रो चरणमा जम्मा २२ वटा कक्षाहरु संचालन गरिनेछन् । यसका अतिरिक्त प्रशिक्षणकेन्द्रहरुले अनुकुलता हेरि खेलकुदको समयमा पनि खाली हात लडाईको अभ्यास गराउन सक्नेछन् ।

ग. तेश्रो चरण - प्रहरी कार्य

१. परिचय

शान्ती तथा अमन चयन कायम गर्नका लागि प्रहरीले गर्नुपर्ने बिभिन्न अपरेशनल काम कारवाहीका क्रममा प्रहरी जवानले निर्वाह गर्नु पर्ने दायित्वका निमित्त आवश्यक पर्ने ज्ञान तथा सीपहरुको अभिबृद्धि गर्न तेश्रो चरणमा *"प्रहरी कार्य"* बिषयक प्रशिक्षण कार्यक्रम राखिएको छ ।

२. उद्देश्यहरु

यस चरणको प्रशिक्षण पश्चात् प्रशिक्षार्थीहरु निम्न कुराहरु गर्न सक्षम हुनेछन् :

- विभिन्न प्रकारका गस्ती बारे ज्ञान हासिल गरी गस्तीका पूर्व तयारीहरू, गस्ती गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू, गस्ती पश्चात् लिखित प्रतिवेदन गर्ने कुराहरू वर्णन गर्नुको साथै गस्तीको अभ्यास गरी तरिकाबद्ध रूपले गस्ती गर्न सक्नेछन् ।
- भीड, हूल र दङ्गामा फरक छुट्याउन, तत्सम्वन्धी कानुनी व्यवस्थाहरू वर्णन गर्न र भीड नियन्त्रण कारवाहीमा वल प्रयोग गर्नुपर्ने अवस्थामा कानूनसम्मत बल प्रयोगका चरणहरू उल्लेख गर्न सक्नेछन् ।
- भीड नियन्त्रणको कारवाहीमा आवश्यकता अनुसारका रचनाहरूमा रही लाठी र अश्रुग्याँसको प्रयोग गर्नुको साथै बल प्रयोग गर्दा मानव अधिकारको संरक्षणमा ख्याल गर्नुपर्ने कुराहरू भन्न तथा गर्न सक्नेछन् ।
- दैवीप्रकोप लगायत अन्य असामान्य अवस्थामा नागरिकको प्रतिरक्षा गर्न सक्नेछन् ।
- मेलापर्व, हाटबजार, निर्वाचन जस्ता बिशेष अवसरमा सुरक्षामा खटिंदा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू वर्णन गर्न र तद्अनुरुप प्रयोग गर्न सक्नेछन् ।
- चोरी, डाँका, अपहरण घट्नाहरुमा प्रहरी अप्रेशन गर्दा तयारी, कारवाही तत्पश्चात् गर्नुपर्ने प्रकृया र ख्याल गर्नुपर्ने कुराहरू वर्णन गर्न र तद्अनुरुप कारवाही गर्न सक्नेछन् ।
- हाड भांच्चिएको, धारिलो हतियारले काटेको, पानीमा डुबेको अवस्थामा तत्काल प्राथमिक उपचारका बिधिहरूको प्रयोग गरी उद्धार गर्न सक्नेछन् ।
- सवारी ऐन नियममा सवारी जाँच, चालक अनुमति पत्र, रूट परमिट सम्बन्धी व्यवस्था बारे ज्ञान हासिल गरी, सवारी आवागमनमा व्यवधान आएमा र सवारी दुर्घटना भएमा प्र.ज. ले तत्काल गर्नुपर्ने कुराहरू उल्लेख र प्रयोग गर्न सक्नेछन् ।
- प्रहरी कार्यमा प्रयोग हुने हातहतियार सहि ढङ्गबाट प्रयोग गर्न र संचालन गर्दा सावधानी प्रदर्शन गर्न सक्नेछन् ।

३. अवधि

क. यस चरणको प्रशिक्षण कार्यक्रम जम्मा ४० कार्यदिनको हुनेछ ।

ख. यस चरणमा ४० X ६ = २४० - ६ (शुक्रबार ५ कक्षा मात्र हुने भएकोले) २३४ कार्यकक्षाहरु संचालन हुनेछन् ।

४. बिषयगत कक्षा बिभाजन

क.	प्रहरी कार्य तथा भीड नियंत्रण (४०+१०८)	१४८ कक्षा
ख.	मस्केट्री चांदमारी	७२ कक्षा
ग.	परीक्षा + विविध	१४ कक्षा
	जम्मा	२३४ कक्षा

५. प्रशिक्षणका बिस्तृत विषयबस्तुहरु

क. प्रहरी कार्य

क्र.सं.	शीर्षक	उपशीर्षक	कार्यकक्षा	प्रशिक्षण विधि
१	तेश्रो चरण परिचय		१	
१	गस्ती	. गस्तीको परिभाषा, अपराध नियन्त्रणमा गस्तीको आवश्यकता र महत्व . गस्तीको प्रकार, पैदल गस्ती र सवारी गस्तीमा रहेको भिन्नता, फाइदा र वेफाइदा, गस्ती गर्ने विविध तरिका . गस्तीको लागि पूर्व तयारी र पोशाक, पूर्व सूचना . गस्ती गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु . गस्ती प्रतिवेदन र गस्ती डायरी . गस्तीको अभ्यास	१२	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अवलोकन अभ्यास
२	प्रकोप	. प्रकोपको परिभाषा, प्रकृति र प्रकार . प्रकोप सम्बन्धी कानूनी प्रावधानहरु . प्रकोप व्यवस्थापन चक्र र प्रहरीको भूमिका	४	अन्तरकृयात्मक प्रवचन
३	ट्राफिक नियन्त्रण	. परिचय, आवश्यकता र महत्व . सवारी र सवारीका किसिमहरु . सवारी दर्ता प्रमाणपत्र, सवारी चालक अनुमतिपत्र, बाटोका इजाजत तथा सो सम्बन्धी नविकरण व्यवस्था . चालकको कर्तव्य . कानूनी व्यवस्था . महत्वपूर्ण शब्दावलीको अर्थ . सवारी जाँचपासको प्रमाण पत्र र नविकरण	१	अन्तरकृयात्मक प्रवचन

सवारी आवागमन तथा दुर्घटनामा प्रहरीको तत्काल दायित्व	· सवारी आवागमन व्यवस्थापनको आवश्यकता · नियन्त्रित एवं व्यवस्थित गर्ने कार्य · प्रहरी कर्मचारीले गर्नु पर्ने कार्य · सवारी दुर्घटनामा प्रहरीको दायित्व	१	अन्तरकृयात्मक प्रवचन
ट्राफिक संकेत तथा इशारा	· ट्राफिक संकेतको परिभाषा · ट्राफिक संकेतका प्रकारहरु · ट्राफिक संकेत प्रयोग गरिने माध्यमहरु · ट्राफिक नियन्त्रण	४	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अवलोकन अभ्यास
प्राथमिक उपचार	· प्राथमिक उपचारको परिभाषा · आकस्मिक उपचार सेवा सम्बन्धी व्यवस्था · प्राथमिक उपचारकर्तामा हुनुपर्ने गुणहरु · प्राथमिक उपचारकर्ताले ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु	१	अन्तरकृयात्मक प्रवचन
पोलिए, डुबे र लु लागेमा प्राथमिक उपचार	· पोलेको केसमा देखिने चिन्ह · लक्षणहरु · पोलेको घाउको बर्गिकरण · पोलेको प्राथमिक उपचार · डुबेको केसमा पीडितलाई प्रदान गरिने प्राथमिक उपचार · 'लु' लागेमा देखिने लक्षणहरु · प्राथमिक उपचार	२	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अभ्यास
हाडजोर्नी भाँचिए वा खुस्किएमा प्राथमिक उपचार	· शरीरका हाडहरुको संयोजन र काम · हाड-जोर्नी खुस्किएमा देखिने लक्षण · प्राथमिक उपचार विधि: काम्रो पट्टी · फ्याक्चर तथा जोर्नी खुस्किएमा प्राथमिक उपचार प्रकृया · स्थान बिशेषमा काम्रो बाँध्ने तरीका	१	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अभ्यास
एच.आई.भि. एड्स बारे जानकारी	· एच.आई.भि./ एड्सको परिभाषा · एड्सका लक्षणहरु · एड्स सर्ने तरिकाहरु · एड्सवाट बच्ने उपायहरु · नेपालमा एड्सको अवस्था	२	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अवलोकन
घाउ तथा रक्तश्रावमा प्राथमिक उपचार	· घाउको परिचय · बन्द किसिमको घाउको र खुल्ला घाउको प्राथमिक उपचार गर्ने तरिका · विशेष प्रकृतिका घाउमा गरिने प्राथमिक उपचार · रक्तश्राव रोक्नका लागि ड्रेसिङ्ग एवं व्याण्डेजको सहि प्रयोग	२	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अवलोकन
प्रहरी अप्रेशन	· प्रहरी अप्रेशनको परिभाषा · अप्रेशनका चरणहरु · अप्रेशन गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु	१	अन्तरकृयात्मक प्रवचन

[illegible]	डाँका अप्रेशन र अभ्यास	डाँका अप्रेशनको परिचय डकैती गरेको ठहर हुने कुराहरु, डकैतीको वर्गीकरण डकैती हुने कारणहरु, डाँका अप्रेशनका चरणहरु डाँका अपराध रोकथामका उपायहरु डाँका अप्रेशन गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु अभ्यास	२	अन्तरकृयात्मक प्रवचन अभ्यास
[illegible]	विशेष सूरक्षा	विशेष सुरक्षाको परिभाषा विशेष सुरक्षाको उद्देश्य विशेष सुरक्षाको प्रकार विशेष सुरक्षामा खटिने कर्मचारीहरुमा हुनु पर्ने गुणहरु	१	अन्तरकृयात्मक प्रवचन
[illegible]	मेलापर्व र हाटबजार सुरक्षा	मेला पर्व सुरक्षाको परिचय मेला पर्व सुरक्षामा खटिने कर्मचारीहरुको ख्याल गर्नु पर्ने कुराहरु हाटबजार सुरक्षा एवं प्रकारहरु हाटबजार सुरक्षार्थ खटिने प्रहरी कर्मचारीहरुले ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु	१	अन्तरकृयात्मक प्रवचन
[illegible]	धार्मिक र सांस्कृतिक सुरक्षा	धार्मिक सुरक्षाको परिचय र महत्व धार्मिक सुरक्षामा खटिने कर्मचारीहरुको काम कर्तव्य सांस्कृतिक सुरक्षाको परिचय सांस्कृतिक सुरक्षामा खटिने प्रहरी कर्मचारीले ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु	१	अन्तरकृयात्मक प्रवचन
[illegible]	निर्वाचन सुरक्षा	निर्वाचन र निर्वाचन सुरक्षाको परिचय मतदान केन्द्र, बुथ र मतपेटीकाको सुरक्षा निर्वाचनको प्रकार निर्वाचन पुर्व र पश्चात् शान्ति सुरक्षा प्रदान गर्नका लागि ध्यानदिनु पर्ने कुराहरु	१	अन्तरकृयात्मक प्रवचन
	कोर्ष रिभ्यू		२	
	चरणगत परिक्षा		३	
	जम्मा		४३	

ख. चाँदमारी तथा चाँदमारी अभ्यास

क्र.स.	विषयहरु	प्रशिक्षण विधि तथा समय विभाजन		कार्यकक्षा
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक	
१.	.३०३" राईफल मस्केट्री: परिचय, महत्व र आवश्यकता	२ घण्टा		२ घण्टा
२.	Procedure of Weapon Security • हतियार लिएपछि अपनाउनु पने सावधानीहरु	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
३.	विभिन्न पोजिशन: • Standing Position • Kneeling Position • Sitting Position • Lying Position • पोजिशनमा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु	२० मिनेट २० मिनेट १० मिनेट ३० मिनेट १० मिनेट	१०० मिनेट १०० मिनेट ५० मिनेट ३:३० घण्टा ५० मिनेट	२ घण्टा २ घण्टा १ घण्टा ४ घण्टा १ घण्टा
४.	गोलीको परिचय, महत्व र आवश्यकता • म्याजिनमा गोली भर्ने र झिक्ने तरिका • चेम्बरमा गोली भर्ने र झिक्ने तरिका • रि- लोड प्रशिक्षण	१० मिनेट १० मिनेट ३० मिनेट ३० मिनेट	५० मिनेट ५० मिनेट ३० मिनेट १:३० घण्ट	१ घण्टा १ घण्टा १ घण्टा २ घण्टा
५.	टार्गेट परिचय, महत्व र आवश्यकता • टार्गेट निर्माण, ले-आउट र मर्मत संम्भार	३० मिनेट	१:३० घण्टा	२ घण्टा
६.	• Aiming (सिस्त); परिचय, महत्व र आवश्यकता • Line of Sight, Master Eye, Back Sight, Fore Sight को सम्बन्ध (Aiming Teacher Flip chart, • Aiming मा हावाको असर	३० मिनेट	२:३० घण्टा	३ घण्टा
७.	Trigger Operation: • परिचय, महत्व र आवश्यकता • श्वास प्रश्वास, Trigger Operation प्रशिक्षण • होल्डिङ्ग, एमिङ्ग, रि-लोड, Trigger Operation • चाल:- पछाडीको चाल र अगाडीको चाल (सेयर स्प्रिङ्ग, ट्रिगर, ककिङ्ग पिस, वोल्ट ईनर्सिया, फायरिङ्ग पिन) • चाँदमारीमा अपनाउनु पर्ने सावधानीहरु	१ घण्टा १० मिनेट ३० मिनेट ३० मिनेट १० मिनेट	 ५० मिनेट १:३० घण्टा ३० मिनेट ५० मिनेट	१ घण्टा १ घण्टा २ घण्टा १ घण्टा १ घण्टा
८.	जिरोईङ्ग:- परिचय, महत्व र आवश्यकता • जिरोईङ्ग गर्नाको उद्धेश्य • जिरोईङ्गबाट हुने फाईदा • जिरोईङ्ग गर्ने तरिका (Elevation, Deflection)	३० मिनेट	२:३० घण्टा	३ घण्टा
९.	हावाको असर:- राईफल फायरिङ्गमा हावाको असर परिचय, • हावाको गति र दिशा • हावाको गतिले गोलीको उडानमा पार्ने असर • समाधानका उपाय (Wind gaze) को प्रयोग	३० मिनेट	३० मिनेट	१ घण्टा

१०.	चाँदमारी मूल्यांङ्कन विधि:- Application / Rapid / Snap Shooting / Hit System Grouping / Round Figure System	१ घण्टा		१ घण्टा
११.	चांदमारी अभ्यास		१८ घण्टा	१८ घण्टा
१२.	चाँदमारी (फायरिङ्ग रेन्जमा):- • Basic Application firing • Firing Review (Basic application) • Rapid Fire • Basic Correction Firing • Rapid CorrectionFiring • Firing Review	३० मिनेट १ घण्टा - - - 	४:३० घण्टा २ घण्टा ३ घण्टा ३ घण्टा ३ घण्टा ३ घण्टा	५ घण्टा ३ घण्टा ३ घण्टा ३ घण्टा ३ घण्टा ३ घण्टा
	जम्मा कार्यघण्टा			७२

ग. भीड नियन्त्रण

क्र.स.	विषयहरु	प्रशिक्षण विधि तथा समय विभाजन		कार्यकक्षा
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक	
१.	भीडको परिचय, किसिम र भीड मनोविज्ञान	२ घण्टा		२ घण्टा
२.	भीड नियन्त्रण परिचय तथा सामान्य सिद्धान्त	१ घण्टा		१ घण्टा
३.	भीड नियन्त्रणमा मानव अधिकार र सिलसिलेवार शक्तिको प्रयोग	२ घण्टा		२ घण्टा
४.	भीड नियन्त्रण सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था	१ घण्टा		१ घण्टा
५.	हुल परिचय, प्रकार र विषेशताहरु भीड र हुलमा पाईने मनोवैज्ञानिक भिन्नता	२ घण्टा		२ घण्टा
६.	दंगा परिचय, भीड, हुल र दंगामा हुने मनोवैज्ञानिक भिन्नता तथा दंगाका विशेषताहरु	१ घण्टा		१ घण्टा
७.	कर्फ्युको आदेश र दंगाग्रस्त क्षेत्रको घोषणा	२ घण्टा		२ घण्टा
८.	भीड नियन्त्रणमा प्रयोग हुने असबाब (उपकरण) हरुको परिचय)	१ घण्टा	नमुना प्रर्दशन	१ घण्टा
९.	भीड नियन्त्रणमा लाठीको प्रयोग:- • लाठी प्रयोगमा कानुनी प्रावधान • लाठी प्रयोग गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु र (does and don'ts) • खडाखडी लाठी समाउने, सिधानजर, सर्तक, गोडाफाट, आङ्ग लाठी, साथ लाठी, छड्के लाठी र साथ लाठी • लाठी सहित विभिन्न सलाम • लाठी सहित ढाल छेक्ने तरिका • ढाल सहित लाठी हल्लाउने तरिका	१ घण्टा १० मिनेट	 २ घण्टा ५० मिनेट २ घण्टा २ घण्टा	१ घण्टा २ घण्टा १ घण्टा २ घण्टा २ घण्टा

	• बांया छड्के रचना • रिजर्भ सहितको पंक्ति रचना • कोण रचना	[illegible] मिनेट	१:५० मिनेट २ घण्टा २. घण्टा ३ घण्टा	२ घण्टा २ घण्टा २ घण्टा ३ घण्टा
११.	कम्पनी स्तरको रचनाहरु:- • रिजर्भ सहितको पंक्ति रचना • दाहिने छड्के रचना • बांया छड्के रचना • कोण रचना • भीड नियन्त्रणमा गरिने उद्धार कार्यहरु ➢ घाईते बिरामीको उद्धार, स्टेचर बनाउने तथा बोक्ने तरिका ➢ आगलागी भएमा आगो निभाउने	३० मिनेट १० मिनेट १० मिनेट ३० मिनेट ३० मिनेट	२:३० घण्टा ५० मिनेट ५० मिनेट २:३० घण्टा २:३० घण्टा	३ घण्टा १ घण्टा १ घण्टा ३ घण्टा ३ घण्टा

१०.	भीड नियन्त्रणमा प्रयोग हुने प्लाटुन स्तरको रचनाहरु:- • प्लाटुन स्तरको बनावट • प्लाटुन स्तरको पंक्ति रचना • दाहिने छड्के रचना • बांयां छड्के रचना • रिजर्भ सहितको पंक्ति रचना • कोण रचना	१ घण्टा १० मिनेट १० मिनेट १० मिनेट	२ घण्टा १.५० मिनेट १.५० मिनेट २ घण्टा २. घण्टा ३ घण्टा	१ घण्टा २ घण्टा २ घण्टा २ घण्टा २ घण्टा २ घण्टा ३ घण्टा
११.	कम्पनी स्तरको रचनाहरु:- • रिजर्भ सहितको पंक्ति रचना • दाहिने छड्के रचना • बांया छड्के रचना • कोण रचना • भीड नियन्त्रणमा गरिने उद्धार कार्यहरु ➢ घाईते बिरामीको उद्धार, स्टेचर बनाउने तथा बोक्ने तरिका ➢ आगलागी भएमा आगो निभाउने अग्नि नियन्त्रण ग्यांस परिचय तथा प्रयोग:- • भण्डार गर्ने वा राख्ने तरिका • बोक्ने तरिका • खोल्ने, प्रयोग गर्ने र बन्द गर्ने तरिका	३० मिनेट १० मिनेट १० मिनेट ३० मिनेट ३० मिनेट ३० मिनेट	२:३० घण्टा ५० मिनेट ५० मिनेट २:३० घण्टा २:३० घण्टा १:३० घण्टा	३ घण्टा १ घण्टा १ घण्टा ३ घण्टा ३ घण्टा २ घण्टा
१२.	अश्रुग्यांस परिचय तथा प्रयोग विधि:- • अश्रुग्यांस परिचय, किसिम • अश्रुग्यांस प्रयोगका कुशल सिद्धान्तहरु • अश्रुग्यांसको ग्रिनेट परिचय तथा प्रहार गर्ने विधि • अश्रुग्यांस गनमा सेल भर्ने, फायर गर्ने र खोका झिक्ने तरिका • अश्रुग्यांसको झोल पदार्थको जानकारी तथा प्रयोग • अश्रुग्यांस गनमा लञ्चर फिट गरी ग्रिनेट फायर गर्ने तरिका	१ घण्टा १ घण्टा २० मिनेट २० मिनेट १० मिनेट १० मिनेट	 १:४० घण्टा १:४० घण्टा ५० मिनेट ५० मिनेट	१ घण्टा १ घण्टा २ घण्टा २ घण्टा १ घण्टा १ घण्टा
१३.	ब्याटन सेल परिचय तथा प्रयोग:- • ब्याटन सेल परिचय, महत्व र आवश्यकता • अश्रुग्यांस गनबाट ब्याटन सेल लोड, फायर र खोका झिक्ने तरिका	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
१४.	रबर गोली, प्लाष्टिक गोली, लिक्विड कार्टिज परिचय तथा प्रयोग:- १२ बोर सर्टगनबाट लोड, फायर र खोका झिक्ने तरिका	१० मिनेट	१:५० घण्टा	२ घण्टा
१५.	▪ अन्य निकायहरुसंगको सहयोग र समन्वय			१ घण्टा
१६.	▪ भिड नियन्त्रण अभ्यास			४९ घण्टा
१७.	▪ परिक्षा			६ घण्टा
			जम्मा कार्यघण्टा	११४

घ. चौथो चरण - अपराध अनुसन्धान

१. परिचय

अपराधको रोकथाम तथा अनुसन्धानको क्षेत्रमा प्रहरी जवानले व्यवहारिक रुपमा जान्नु पर्ने कुराहरु र निर्वाह गर्नुपर्ने दायित्वलाई मध्यनजर राख्दै तेश्रो चरणमा *"अपराध रोकथाम तथा अनुसन्धान"* विषयक प्रशिक्षण कार्यक्रम राखिएको छ ।

२. उद्देश्यहरु

यस चरणको प्रशिक्षण पश्चात् प्रशिक्षार्थीहरू निम्न कुरा गर्न सक्नेछन् -

- अपराध रोक्ने र अपराधी पत्ता लगाउने दायित्व प्रहरीको हो भन्ने कुरा प्रहरी जवानले महसुस गर्नेछन् ।
- प्रहरीको अधिकार क्षेत्र भित्र पर्ने र प्रहरीले अनुसन्धान तहकिकात गर्ने विभिन्न किसिमका अपराधका विषयमा जानकारी हासिल गर्नेछन् ।
- पक्राउ, खानतलासी जस्ता कार्यहरू कानूनसम्मत ढङ्गले गर्न सक्नेछन् ।
- घटनास्थलको पहिचान, घटनास्थलमा पाइने भौतिक सबुदहरूको सुरक्षा गर्न र ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू वर्णन गर्न सक्नेछन् ।
- ज्यान, करणी, चोरी, लागू औषध, खोटाटक, जालीनोट, सार्वजनिक अपराध, चोरी निकासी - पैठारी, वेवारिसे सामान वा हराएका व्यक्ति जस्ता विशेष प्रकृतिका अपराध अनुसन्धानमा प्रहरी जवानको दायित्व वहन गर्न सक्नेछन् ।
- अपराधको रोकथाम र अनुसन्धानमा समाजको भूमिकाको महत्व महसुस गर्न सक्नेछन् र सामुदायिक प्रहरीको माध्यमबाट आ-आफ्नो कार्य क्षेत्रमा प्रहरी कार्यका लागि प्रभावकारी जनसम्पर्क कायम गर्न सक्नेछन् ।
- प्रहरीले प्रयोग गर्ने सम्पूर्ण हातहतियारहरूको सहि ढङ्गले प्रयोग गर्न र सावधानीपूर्वक तिनीहरूबाट चाँदमारी गर्न सक्षम हुनेछन् ।
- खाली हात आत्मसुरक्षा गर्न र अपराधीहरूलाई UAC कलाको प्रयोग गरि नियन्त्रणमा लिन सक्नेछन् ।
- अपराध रोकथाम तथा अनुसन्धान सम्वन्धी काम कारवाही गर्दा महिला, बालबालिका तथा जोखिममा रहेका वर्गप्रति बिशेष सजग रही मानव अधिकारको संरक्षण गर्दै कार्य सम्पादन गर्न सक्नेछन् ।

३. अवधि

क. यस चरणको प्रशिक्षण कार्यक्रम जम्मा २८ कार्यदिनको हुनेछ ।
ख. यस चरणमा २८ X ६ = १६८ - ४ (शुक्रबार ५ कक्षा मात्र हुने भएकोले) १६२ कार्यकक्षाहरु संचालन हुनेछन् ।

४. विषयगत कक्षा विभाजन

क.	अपराध रोकथाम तथा अनुसन्धान	७५ कक्षा
ख.	मस्केट्री चांदमारी	८४ कक्षा
ग.	परीक्षा	३ कक्षा
	जम्मा	१६२ कक्षा

५. प्रशिक्षणको बिस्तृत विषयबस्तुहरु

क. अपराधको रोकथाम र अनुसन्धान

सि.नं	शीर्षक	उपशीर्षक	कार्यकक्षा	प्रशिक्षण बिधि
१.	चौथो चरण परिचय		१	अ.प्रवचन
२.	अपराध परिचय	▪ अपराध परिचय ▪ अपराधका आवश्यक तत्वहरु ▪ अपराधको बर्गिकरण	१	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
३.	अपराध रोकथामका आधारभूत प्रकृया तथा कार्यहरु	▪ परिचय ▪ खवर संकलन ▪ खवर संकलन गर्ने तरिका ▪ निग्रानी ▪ गश्ती	२	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
४.	पक्राउ	▪ पक्राउको परिभाषा, पक्राउको प्रकार ▪ वारेन्ट सहित र विना वारेन्ट पक्राउ ▪ पक्राउ गर्नुपर्ने कारणहरु, कानूनी व्यवस्था ▪ पक्राउ गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु ▪ पक्राउ तथा थुनुवा पुर्जी ▪ अभ्यास	७	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन प्रर्दशन अभ्यास
५.	अभियुक्तको खोजी तथा पक्राउ	▪ अभियूक्तको परिचय ▪ अभियूक्तको खोजी गर्ने आधारहरु ▪ अभियुक्त फेला पर्न सक्ने संभावित स्थानहरु ▪ अभियुक्त नियन्त्रणमा लिने तरिका ▪ हतकडी प्रयोग गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु	२	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास

६.	खानलतासी र बरामदी	▪ खानतलासी र बरामदीको परिचय ▪ खानतलासीका प्रकारहरु ▪ खानतलासी सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था ▪ खानतलासी प्रकृया र विधि ▪ खानतलासी गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु ▪ अभ्यास	११	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन प्रर्दशन अभ्यास
७.	जाहेरी दरखास्त वा अपराधको सूचना	▪ जाहेरी दरखास्त ▪ जाहेरी दरखास्त सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था ▪ जाहेरी दरखास्तको दर्ता प्रक्रिया ▪ रीतपूर्वकको जाहेरी दरखास्त/प्रहरी प्रतिवेदन लेखन अभ्यास	२	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
८.	घटनास्थल अनुसन्धान र प्रहरी जवानको दायित्व	▪ घटनास्थल ▪ घटनास्थलको महत्व ▪ घटनास्थल सुरक्षा गर्ने तरिका ▪ घटनास्थलमा पहिले पुग्ने प्रहरीको काम कर्तव्यहरु ▪ घटनास्थल सुरक्षाका लागि आवश्यक सामानहरु ▪ प्रयोगात्मक अभ्यास	२	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
९.	घटनास्थलमा गरिने अन्य कार्यहरु	▪ घटनास्थलमा तत्काल गरिने कार्यहरु ▪ मृतक वा जिउदो छुट्याउने तरिका ▪ घाईतेको उद्धार गर्ने तरिका ▪ खवर संकलन ▪ अभियुक्तको खोजी ▪ साक्षीको पहिचान र सुरक्षा	२	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
१०.	हिरासत व्यवस्थापन	▪ हिरासत व्यवस्थापन (कानूनी र व्यबहारिक पक्षं ▪ हिरासतमा भेटघाट व्यवस्था र डयूटीमा रहेका जवानको कर्तव्य ▪ थुनुवा अड्डासार गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अवलोकन
११.	साक्षी	▪ साक्षी परिचय, साक्षीको महत्व ▪ साक्षीको कागज गराउदा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु ▪ साक्षीलाई अदालत लैजांदा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु ▪ प्रहरी कर्मचारीले बकपत्र गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुरा ▪ कानूनी व्यवस्था	३	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
१२.	म्याद तामेली	▪ वारेन्ट, म्यादी पुर्जी र समाव्हानको परिभाषा ▪ म्याद तामेली प्रक्रिया र कानूनी व्यवस्था ▪ व्यवहारिक म्याद तामेली अभ्यास	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास

१३.	हुलिया (आकृति) बर्णन	▪ हुलिया वा आकृती वर्णन ▪ अपराध अनुसन्धानमा हुलियाको महत्व ▪ हुलिया वा आकृतीको वर्णन गर्दा समेटनु पर्ने कुराहरु ▪ हुलिया वा आकृती वर्णनको आधारमा व्यक्तिको पहिचान	३	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
१४.	ज्यान सम्बन्धी अपराधहरु	▪ ज्यान सम्बन्धी अपराधको परिचय ▪ ज्यान सम्बन्धी अपराधको वर्गिकरण ▪ हत्याका प्रकार ▪ ज्यान सम्बन्धी अपराधमा दण्ड सजाय	२	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
१५.	करणी सम्बन्धी अपराध	▪ जवरजस्ती करणीको परिभाषा ▪ जवरजस्ती करणी गर्नेलाई हुने सजायहरु ▪ जवरजस्ती करणीको उद्योग ▪ हाडनाता करणी ▪ हाडनाता भित्र ज.क.गरेमा हुने सजायहरु ▪ सतित्व रक्षा गर्न कानूनले छुट दिएको अवस्था ▪ ज.क. मुद्दाको अनुसन्धान तथा अदालती प्रक्रिया	२	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
१६.	चोरी	▪ चोरीको परिभाषा ▪ चोरीको अपराध हुन आवश्यक तत्व ▪ चोरीका प्रकारहरु ▪ चोरी सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था ▪ सजाय सम्बन्धी व्यवस्था	२	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
१७.	बगलीमारा	▪ बगलीमाराको परिभाषा ▪ बगलीमारा हुनाका कारणहरु ▪ बगलीमारी हुने स्थानहरु ▪ बगलीमारा नियन्त्रण गर्ने उपायहरु ▪ कारवाही गर्ने कानूनी प्रावधानहरु	१	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
१८.	लागू औषध	▪ लागु औषधको परिचय ▪ लागु औषधको वैध तथा अवैध खेती ▪ लागु औषधका प्रकार	२	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अवलोकन
१९.	खोटा टक र जाली नोट	▪ खोटा टकको परिभाषा ▪ खोटा टकमा पाईने दोषहरु ▪ जाली नोटको परिभाषा ▪ सक्कली नोटका विशेषताहरु ▪ जाली नोटमा हुने दोषहरु	१	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अवलोकन

२०.	सार्वजनिक अपराध	▪ सार्वजनिक अपराध ▪ मुद्दा अनुसन्धान तथा अभियोजनका प्रक्रियाहरु ▪ दण्ड सजायहरु	१	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
२१.	चोरी निकासी	▪ चोरी निकासीको परिभाषा ▪ भन्सार ऐन २०१९ मा भएका व्यबस्थाहरु वारे	१	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
२२.	मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार नियन्त्रण	▪ परिचय ▪ मानव बेचविखन र ओसार पसार सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था ▪ जाहेरी सम्वन्धी विशेष व्यवस्था ▪ बयान प्रमाणित गर्नु पर्ने बिशेष व्यवस्था ▪ प्रमाणको भार	२	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
२३.	हराएको वा वेवारिसे मानिस वा सामान फेला पारेमा प्रहरीको दायित्व	▪ मानिस हराएको जाहेरी ▪ माल सामान बरामदी ▪ वेवारिसे धनमाल ▪ वेवारिस मानिस वा बालवालिका ▪ वेवारिस लाश	१	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
२४.	सामूदायिक प्रहरी	▪ सामुदायिक प्रहरी ▪ सामुदायिक प्रहरी सेवाको महत्व र आवश्यकता ▪ सामुदायिक प्रहरी सेवा सम्बन्धमा संगठनको नीति ▪ अपराध रोकथाम, नियन्त्रणमा समुदायको भूमिका ▪ सामुदायिक सेवामा जनसहभागिता जुटाउने तरिका	३	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अवलोकन
२५.	सामाजिक विवादमा प्रहरीको दायित्व	▪ सामाजिक विवाद ▪ सामाजिक विवादका कारणहरु, समाधान गर्ने प्रकृया ▪ ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु	१	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
२६.	महिला तथा बालबालिका विरुद्ध हुने अपराधहरु	▪ परिचय ▪ महिला तथा वालवालिका विरुद्ध हुने अपराधको वारेमा कानुनी व्यवस्था ▪ महिला तथा वालवालिका विरुद्ध हुने अपराधहरु ▪ अपराध अनुसन्धान गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु	१	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
२७.	लैङ्गिग तथा घरेलु हिंसा	▪ घरेलु हिंसाको परिभाषा ▪ कानूनले निषेध गरेका कार्यहरु (लैङ्गिग हिंसा) ▪ अनुसन्धान प्रकृया ▪ घरेलु हिंसामा प्रमाण लाग्न सक्ने तथ्यहरु ▪ अनुसन्धानमा ध्यानदिनु पर्ने कुराहरु	१	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन

२८.	भौतिक सबूदको सुरक्षा तथा संकलन	▪ भौतिक सबूदको परिभाषा ▪ भौतिक सबूदको सुरक्षा गर्ने तरिका ▪ भौतिक सबूद सुरक्षा र संकलन गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु	२	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
२९.	बहुविबाह	▪ बहु विवाहको परिचय ▪ कानुनी व्यवस्था ▪ प्रहरी आचरण ▪ बहु विवाहको अनुसन्धान प्रकृया ▪ दण्ड सजायको व्यवस्था	१	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन भूमिका निर्वाह
३०.	बालबिज्याई	▪ बालबिज्याई परिचय ▪ बालबिज्याई हुने अवस्था ▪ बालबालिका बिज्याईमा संलग्न हुने कारणहरु ▪ दण्ड सजाय ▪ बालबिज्याईको अवस्थामा प्रहरीले गर्नुपर्ने कार्य	१	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
३१.	बालन्याय प्रणाली	▪ वालन्याय प्रणालीको परिभाषा ▪ वालन्याय कार्यविधी ▪ बालन्याय प्रणाली र फौजदारी न्याय प्रणालीको भिन्नता ▪ अनुसन्धान गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु	१	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
३२.	बाल अधिकार सम्बन्धी कानुनी व्यवस्थाा	▪ नेपालको अन्तरीम संविधान, २०६३ ▪ बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ ▪ बाल न्याय (कार्यविधि) नियमावली, २०६३ ▪ बालवालिका सम्वन्धि ऐन, २०४८ र नियमावली, २०५१ ▪ वालश्रम निषेध र नियमित गर्ने ऐन, २०५६	१	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
३३.	बन्यजन्तु वनस्पति संरक्षण	▪ परिचय ▪ वन्यजन्तु तथा वनस्पती संरक्षणमा प्रहरीको भुमिका	२	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
	कोर्ष रिभ्यू		२	
	चरणगत परिक्षा		३	
	जम्मा		७८	

ख. चाँदमारी तथा चांदमारी अभ्यास

क्र.स.	विषयहरु	प्रशिक्षण विधि तथा समय विभाजन		कार्यकक्षा
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक	
१.	**.२२ हर्नेट राईफल मस्केट्री तथा चाँदमारी:-**			
	• परिचय र टेक्निकल डाटा, पार्टपुर्जा खोल जोड	३० मिनेट	३० मिनेट	१ घण्टा
	• विभिन्न पोजिशनहरु	१० मिनेट	१:५० घण्टा	२ घण्टा
	• लोड अनलोड प्रशिक्षण	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
	• एमिङ्ग, होल्डिङ्ग	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
	• लोड अनलोड, एमिङ्ग, होल्डिङ्ग, ट्रिगर अप्रेसन तथा फायरिंग	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
	• हर्नेट राईफल चाँदमारी	३० मिनेट	२.३० घण्टा	३ घण्टा
२.	**१२" बोर सटगन मस्केट्री तथा चाँदमारी:-**			
	• परिचय र टेक्निकल डाटा	१ घण्टा	-	१ घण्टा
	• पार्टपुर्जा खोल जोड	१० मिनेट	१:५० घण्टा	२ घण्टा
	• विभिन्न पोजिशनहरु	१० मिनेट	२:५० घण्टा	३ घण्टा
	• लोड अनलोड	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
	• एमिङ्ग, होल्डिङ्ग	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
	• लोड अनलोड, एमिङ्ग, होल्डिङ्ग, ट्रिगर अप्रेसन तथा फायरिंग	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
	• १२" बोर शटगन चाँदमारी	३० मिनेट	५.३० घण्टा	६ घण्टा
	• Firing Review		३	३ घण्टा
३.	**.२२ म्याग्नम राईफल मस्केट्री तथा चाँदमारी :-** **(Introduction of Semi Automatic Weapon)**			
	• टेक्निकल डाटा	१ घण्टा	-	१ घण्टा
	• पार्टपुर्जा खोल जोड	१० मिनेट	१:५० घण्टा	२ घण्टा
	• विभिन्न पोजिशनहरु	३० मिनेट	१:३० घण्टा	२ घण्टा
	• लोड अनलोड	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
	• एमिङ्ग, होल्डिङ्ग	१० मिनेट	१:५० घण्टा	२ घण्टा
	• लोड अनलोड, एमिङ्ग, होल्डिङ्ग, ट्रिगर अप्रेसन	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
	• .२२ म्याग्नम राईफल चाँदमारी	३० मिनेट	२.३० घण्टा	३ घण्टा
४.	**७.६२ एम.एम. S.L.R. राईफल:-** **(Introduction of S.L.R. Rifle)**			
	• टेक्निकल डाटा	१ घण्टा	-	१ घण्टा
	• पार्टपुर्जा खोल जोड	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
	• S.L.R. राईफल फायरिंग कार्यविधि	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
५.	**७.६२ एम.एम. L.M.G. राईफल:-** **(Introduction of L.M.G. Rifle)**			
	• टेक्निकल डाटा	१ घण्टा	-	१ घण्टा
	• पार्टपुर्जा खोल जोड	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
	• L.M.G. राईफल बाट फायरिंग कार्यविधि	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा

६.	९ एम.एम. S.M.G. राईफल (Introduction of S.M.G. Rifle) • टेक्निकल डाटा • पार्टपुर्जा खोल जोड • S.M.G. राईफल बाट फायरिंग कार्यविधि	 १ घण्टा १० मिनेट १० मिनेट	 - ५० मिनेट ५० मिनेट	 १ घण्टा १ घण्टा १ घण्टा
७.	.३८ रिभल्बरको सामान्य जानकारी • टेक्निकल डाटा • पार्टपुर्जा खोल जोड • S.M.G. राईफल बाट फायरिंग कार्यविधि	१ घण्टा १० मिनेट १० मिनेट	- ५० मिनेट ५० मिनेट	१ घण्टा १ घण्टा १ घण्टा
८.	९mm र ७.६२mm पिस्तोलको सामान्य जानकारी • टेक्निकल डाटा • पार्टपुर्जा खोल जोड • S.M.G. राईफल बाट फायरिंग कार्यविधि	१ घण्टा १० मिनेट १० मिनेट	- ५० मिनेट ५० मिनेट	१ घण्टा १ घण्टा १ घण्टा
९.	चांदमारी अभ्यास			१८ घण्टा
१०.	चाँदमारी (फायरिङ्ग रेन्जमा) • Groping Fire • Snap Shooting Fire (गतिशिल टार्गेटमा) • Grouping+Snap shooting firing Review • Night Firing (रातको समयमा)	 ३० मिनेट ३० मिनेट	 ५.३० घण्टा २.३० मिनेट ३ घण्टा	 ६ घण्टा ३ घण्टा ३ घण्टा
			जम्मा कार्यघण्टा	८४

ङ पांचौ चरण - प्रहरी युक्ति तथा कारवाही

१. परिचय

आन्तरिक सशस्त्र संघर्ष, बिद्रोह एवं आतंककारी गतिविधि संग मुकाबिला गर्ने कार्यमा प्रत्येक प्रहरी जवानलाई व्यक्तिगत तथा समूहगत संरचनामा कार्य संपादन गर्न शारीरीक तथा मानसिक रुपले सक्षम बनाउन आवश्यक भएकोले यस चरणमा ***प्रहरी युक्ति तथा कारवाही*** बिषयक प्रशिक्षण कार्यक्रम राखिएको छ ।

२. उद्देश्य

यस चरणको प्रशिक्षण पश्चात् प्रशिक्षार्थीहरु निम्न कार्यहरु गर्न सक्षम हुनेछन् -

- प्रहरी कारवाहीको दौरान जमिनी हालतको पहिचान गरी त्यसको प्रभावकारी उपयोग गर्न सक्नेछन् ।
- आफ्नो लक्ष्य (Target) को अवलोकन र पहिचान गर्न सक्नेछन् ।
- बिभिन्न युद्धकलाको प्रयोग गरी दुश्मन (Target) लाई बर्बाद गर्न सक्नेछन ।
- बिष्फोटक पदार्थ, IED एवं बिभिन्न धराप (Traps) को पहिचान गर्न, प्रयोग गर्न र सुरक्षाका उपायहरु अबलम्बन गर्न सक्नेछन् ।
- प्रहरीद्वारा प्रयोग गरिने हातहतियारहरुको खोलजोड गर्न र दिउंसो तथा रातको समयमा कारगर रुपमा प्रयोग गर्न सक्नेछन् ।

३. अवधि

क. यस चरणको प्रशिक्षण अवधि जम्मा ३५ कार्यदिनको हुनेछ ।

ख. दैनिक बिहान ३ र दिउंसो ३ कार्यकक्षा (प्रति कक्षा एक घण्टा) का दरले (पि.टि. र खेलकुद बाहेक)) यस चरणमा ३५ X ६ = २१० - ६ (शुक्रबार ५ कक्षा मात्र हुने भएकोले) = २०४ कार्यकक्षाहरु संचालन हुनेछन् ।

४. प्रशिक्षणका बिस्तृत बिषयवस्तुहरु

सि.नं	शीर्षक	उपशीर्षक	कार्यकक्षा	प्रशिक्षण विधि
१.	पांचौ चरण परिचय		१	अ. प्रवचन
२.	जमिनी कला		२५	
२.१	आड / क्कावल	▪ परिचय, प्रकार, आडका विशेषताहरु ▪ आडका तरिका, फाईदा, नमूना प्रदर्शन र अभ्यास	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
२.२	लुकाउ / छिपाउ	▪ परिचय/उद्देश्य/सिद्धान्त ▪ फाईदा/बेफाईदा ▪ ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु ▪ लुकाउ छिपाउका तरिका, ▪ नमुना प्रदर्शन र अभ्यास	५	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
२.३	जमिनी ईशारा	▪ परिचय, प्रकार ▪ ध्यान दिनु कुराहरु ▪ व्यवहारिक अभ्यास	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
२.४	वस्तुको पहिचान	▪ परिचय / महत्व ▪ प्रकार र जमिनको उचित प्रयोग	४	प्रवचन अभ्यास
२.५	टारगेट	▪ परिचय / G.R.I.D को प्रयोग ▪ मशहुर निशाना ▪ टारगेट चिनाउने तरिका र प्रयोगमा आउने साधनहरु	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
२.६	देखभाल	▪ परिचय / तरिका ▪ ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु ▪ अभ्यास	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
३.	युद्धकला		६७	
३.१	सेण्ट्री	▪ परिचय/महत्व/प्रकार (OP/LP) ▪ जानकारी हुनुपर्ने कुराहरु ▪ नमूना प्रदर्शन र अभ्यास ▪ कमजोरी / हेलचेक्रयाई	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
३.२	स्काउट	▪ परिचय / स्काउटमा हुनुपर्ने गुणहरु ▪ हर्कत गर्ने तरिका ▪ गर्न हुने र गर्न नहुने काम ▪ नमूना प्रदर्शन र अभ्यास	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास

३.३	पेट्रोलिङ्ग (गस्ती)	▪ परिचय / किसिम ▪ विशेषताहरु ▪ चरणहरु ▪ सुरक्षित पेट्रोलिङ्ग ▪ रिपोर्ट ▪ अभ्यास	६	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
३.४	एडभान्स	▪ परिचय / तरिका ▪ ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु . ▪ अभ्यास	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
३.५	रेड	▪ परिचय ▪ बिशेषता ▪ उद्देश्य / दुश्मनलाई झुक्याउने तरिका ▪ वनावट / तयारी / योजना र अभ्यास	६	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
३.६	आकस्मिक कारबाही (Immediate Action Drill)	▪ परिचय / प्रयोग ▪ तरिका / उद्देश्य र अभ्यास	६	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
३.७	धराप (Ambush)	▪ परिचय / उद्देश्य / किसिम ▪ योजना / फाईदा / बेफाईदा ▪ नमूना प्रदर्शन तथा व्यवहारिक अभ्यास	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
३.८	स्वीप	▪ परिचय / उद्देश्य ▪ वनावट ▪ तरिका र अभ्यास	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
३.९	हारवोर	▪ परिचय, उद्देश्य ▪ स्थान छनौट ▪ तरिका र अभ्यास	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
३.१०	हाउस क्लियरिङ	▪ परिचय / तरिका ▪ ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु ▪ अभ्यास	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
३.११	वापसी	▪ परिचय ▪ तरिका ▪ ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
३.१२	घाईते उद्धार	▪ परिचय / तरिका ▪ ड्रिल / महत्वपूर्ण कुराहरु ▪ नमूना प्रदर्शन/अभ्यास	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास

३.१३	वचाउ (Defence)	▪ परिचय / महत्व, ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु ▪ ट्रेन्च, आड, बंकर ▪ अभ्यास	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
३.१४	घेराबन्दी र तलासी	▪ परिचय / उद्देश्य ▪ बनावट / कारवाही ▪ ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु र अभ्यास	५	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
३.१५	फायर कन्ट्रोल अर्डर	▪ परिचय / प्रकार ▪ ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु ▪ G.R.I.T. को प्रयोग ▪ आदेश कस्तो हुनुपर्ने (CLOP) ▪ अभ्यास	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
४.	विष्फोटक पदार्थ परिचय		१०	
४.१	बिष्फोटक पदार्थ तथा IED	▪ परिचय / प्रकार, पहिचान गर्ने विधि ▪ नेपालमा प्रयोग हुने विष्फोटक पदार्थ ▪ बनाउने विधि र प्रयोग गर्ने तरिका	६	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
४.२	जंगली ट्रयाप्स तथा बुबिट्रयाप्स	▪ परिचय र प्रकार, प्रयोग गर्ने साधनहरु ▪ बनाउने तरिका, सुरक्षा सिद्धान्त ▪ प्रदर्शन र अभ्यास	४	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन अभ्यास
	अन्य			
५.	ईन्टेलिजेन्स	▪ परिचय / श्रोतहरु, गोप्य खवर तथा श्रोतको सुरक्षा	२	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
६.	हातहतियार प्रयोग सम्बन्धी अभ्यास	▪ SLR लगायत अन्य बिभिन्न हातहतियार संचालन अभ्यास	४८	अभ्यास
७.	चांदमारी अभ्यास तथा चांदमारी (रातीमा अभ्यास)	▪ .३०३, म्याग्नम, सटगन तथा उपलब्ध अन्य आधुनिक हतियारबाट अभ्यास	२०	अभ्यास
८.	आतंककारी गतिविधि परिचय तथा अवस्था	▪ परिचय ▪ विद्यमान अवस्था	२	अन्तरक्रियात्मक प्रवचन
९.	सर्भाइभल तथा युद्ध अभ्यास	▪ परिचय, आवश्यकता र महत्व, अभ्यास	२४	अभ्यास
१०.	कोर्ष रिभ्यू		२	
११.	चरणगत परिक्षा		३	
	जम्मा		२०४	

भाग - ४

विविध

क. मध्यावधि विदा : ३ दिन

- तेश्रो चरणको समाप्तीपछि प्रशिक्षार्थीहरुलाई मध्यावधि विदा दिइने छ । मध्यावधि विदाको बेलामा प्रशिक्षार्थीहरुलाई विशेषगरी घर परिवार वा अन्य व्यक्तिहरुको सम्पर्कमा आउँदा एक प्रहरीले प्रदर्शन गर्नुपर्ने व्यवहार र प्रशिक्षणबाट आफुमा भएको सकारात्मक परिवर्तनप्रति ख्याल राख्नुपर्ने कुरा राम्रोसंग ब्रिफिङ गरी पठाउनु पर्दछ ।

ख. अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम : २ दिन

- प्रशिक्षण अवधिको मध्य र अन्तिम चरणमा समादेशक र प्रशिक्षार्थीहरुबीच उपयुक्त समयमा खुला अन्तरक्रिया कार्यक्रम अनिवार्य रुपमा संचालन गर्ने ।
- स्थानीय प्रहरी अधिकृत, मानव अधिकारवादी संघ संस्थाका प्रतिनीधिहरु, सरकारी वकिल, न्यायाधिश तथा बिभिन्न संघ संस्थाका प्रतिनिधीहरुसंग समेत अनुकुल समयमा अन्तरक्रियात्मक प्रवचन कार्यक्रम गर्ने ।

ग. अन्तिम परीक्षा

क्र.स.	विषयहरु	प्रशिक्षण विधि तथा समय विभाजन		कार्य घण्टा
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक	
१.	कवाज विविध	२.३० घण्टा	६.३० घण्टा	९ घण्टा
२.	आन्तरिक तर्फ			३ घण्टा
	जम्मा			१२ घण्टा

घ. दीक्षान्त कवाज

क्र.स.	विषयहरु	विधि तथा समय विभाजन		कार्य घण्टा
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक	
१.	परिचय, महत्व र आवश्यकता			
	• सम्मान गारद बनावट	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
	• सपथ ग्रहण कार्य	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
	• निसान झण्डा परिचय, महत्व र आवश्यकता	३० मिनेट	२:३० घण्टा	३ घण्टा
	• दीक्षान्त कवाज अभ्यास	१० मिनेट	५० मिनेट	१ घण्टा
	• दीक्षान्त कवाज समापन		१२ घण्टा	१२ घण्टा
२.	दीक्षान्त कवाज अभ्यास		३ घण्टा	३ घण्टा
				३३ घण्टा
	जम्मा कार्यघण्टा			५४

ङ. दीक्षान्त समारोह : १ दिन

च. शारिरीक व्यायाम

क्र.स.	विषयहरु	प्रशिक्षण विधि तथा समय विभाजन		कार्य घण्टा
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक	
१.	शारिरीक व्यायाम परिचय, महत्व र आवश्यकता	१ घण्टा	समयानुकूल	
२.	शारिरीक व्यायामको लागि सामेल हुने तरिका	३० मिनेट	समयानुकूल	
३.	कुदगोडा चाल र अडको काम	३० मिनेट	समयानुकूल	
४.	कुदगोडा चालबाट दाहिने बांयां फर्क	३० मिनेट	समयानुकूल	
५.	कुदगोडा चालबाट पुरा फर्कको काम	३० मिनेट	समयानुकूल	
६.	छिटो कुद र अडको काम	२० मिनेट	समयानुकूल	
७.	छिटो कुदबाट दाहिने, बांयां, पुरा, फर्क	२० मिनेट	समयानुकूल	
८.	व्यायाम अभ्यासको तरिका:- • गोडाको काम: सामान्य दौड २ कि.मी. सम्म, कम्तिमा २ पटकसम्म १०० मिटर दौड, ५० मिटर दौड र २५ मिटर दौड (ड्यासिङ्गमा) सामान्य हातको काम — ढाडको काम पुस अप गर्ने तरिका — सिट अप गर्ने तरिका चिन अप गर्ने तरिका — विभिन्न Join नसाहरुको काम जस्तै: हातको कलाई ,गोडाको Angle			
९.	नियमित व्यायाम प्रशिक्षणको विधि तथा समय:- शारिरीक व्यायाम आधारभुत प्रशिक्षणमा शारिरीक शक्ति र समयसंग तादम्य कायम राखी निम्न ५ भागमा विभाजन गरी अभ्यास गराउनु शारिरीक हिसाबले लाभदायक हुन्छ । १. प्रथम चरण - Mobility Group यसको उदेश्य शरीरलाई तताउने, समय १० मिनेट २. दोस्रो चरण - Strengthen Group यसको उदेश्य शरीरलाई बलियो बनाउने, समय १६ मिनेट ३. तेस्रो चरण - Activity Group यसको उदेश्य शरीरलाई लचक पैदा गराउने, समय १२ मिनेट ४. चौथो चरण - Endurance Group यसको उदेश्य शरीरलाई सहनशक्ति पैदा गराउने, समय १० मिनेट ५. पांचौं चरण - Carriage Group यसको उदेश्य शरीरलाई आनन्द प्रदान गर्ने, मसलहरु ताजा गराउने, चोट पटक लागेमा उपचार गर्ने र बिरामी बोक्ने आदी, समय ६ मिनेट ६. मनोरञ्जनात्मक खेलहरु: ७. Endurance Running (3.km. 5.km. 7.km) शहनशक्ति बढाउने दौढ ८. बाधापार प्रशिक्षण			

पुनश्च:- पचास कार्य दिन (कार्य घण्टा) को समाप्ती पश्चात् बांकी अवधिमा माथि कै अभ्यास वा यो प्रशिक्षण सम्वन्धित प्रशिक्षण इकाईहरुले संचालन गर्नेछन् ।

छ. खेलकुद तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप

क्र.स.	विषयहरु	प्रशिक्षण विधि तथा समय विभाजन		कार्य घण्टा
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक	
१.	खेलकुद परिचय, महत्व र आवश्यकता, नेपाल प्रहरीमा खेलकुदको विकास तथा बार्षिक क्यालेण्डरमा समावेश गरिएका खेलहरु	२ घण्टा	समयानुकूल	
२.	फुटबल खेलको परिचय • खेल मैदानको बनावट, खेलका नियमहरु तथा खेल्ने तरिका	२ घण्टा	समयानुकूल	
३.	भलिबल खेलको परिचय • खेल मैदानको बनावट, खेलका नियमहरु तथा खेल्ने तरिका	२ घण्टा	समयानुकूल	
४.	बास्केटबल खेलको परिचय • खेल मैदानको बनावट, खेलका नियमहरु तथा खेल्ने तरिका	२ घण्टा	समयानुकूल	
५.	ह्याण्डबल खेलको परिचय • खेल मैदानको बनावट, खेलका नियमहरु तथा खेल्ने तरिका,	२ घण्टा	समयानुकूल	
६.	बक्सिङ्ग, कराँते, तेक्वान्दो, जुडो खेलको परिचय खेलका नियमहरु तथा खेल्ने तरिका, उल्लेखित खेलहरुको अनुकुल हेरी प्रशिक्षण प्रदान गर्न सकिने	२ घण्टा	समयानुकूल	
७.	सांस्कृतिक कार्यक्रम तथा लेख रचना		समयानुकूल	
८.	एथलेष्टिक्स खेल: परिचय, फिल्ड र ट्रयाक ईभेन्ट खेलको नियम • फिल्ड ईभेन्ट:- ज्याभिलिङ्ग थ्रो, ह्यामर थ्रो, डिसकस थ्रो, हाईजम्प, लङ्गजम्प, पिलो फाईट • ट्रयाक ईभेन्ट:- १०० / २०० / ४०० / ८०० र ५,००० मिटर दौड, रिले दौड, हर्डलक्रस	२ घण्टा	समयानुकूल	

ஜஜஜ समाप्त ஜஜஜ